

Paikkonna tervisemõjurite uuring 2011

Hiiumaa raport

Analüüsiraporti koostas Tervise Arengu Instituut (TAI) koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskusega (RAKE). Raport on valminud Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastamisel 2013. aastal.

Raporti koostajad: Karl Viilmann (TAI)
Kerly Espenberg (RAKE)
Katrín Humal (RAKE)
Jürgen Lina (RAKE)
Oliver Nahkur (RAKE)
Tarmo Puolokainen (RAKE)

Raporti koostajad soovivad tänada uuringu planeerimise ja teostamise erinevates etappides, perioodil 2010-2013 osalenud inimesi: Laura Aaben, Anneken Metsoja, Maali Käbin, Krystiine Liiv, Eha Nurk, Aire Trummal, Tiia Pertel, Ardo Matsi, Mare Ruuge (TAI).

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
Metoodika	5
Vastajate taust	6

TLUEMUSED

1. Tervises seisund	7
2. Toitumine	21
3. Alkohol	26
4. Suitsetamine	35
5. Narkootikumid	42
6. Sotsiaalsed suhted	46
7. Vaimne tervis	52
8. Kehaline aktiivsus	54
9. Seksuaaltervis	62
10. Turvalisus ja ohutus	66

LISAD

Lisa 1. Tervises seisund	69
Lisa 2. Toitumine	74
Lisa 3. Alkohol	76
Lisa 4. Suitsetamine	79
Lisa 5. Narkootikumid	82
Lisa 6. Sotsiaalsed suhted	83
Lisa 7. Vaimne tervis	88
Lisa 8. Kehaline aktiivsus	89
Lisa 9. Seksuaaltervis	93
Lisa 10. Turvalisus ja ohutus	94

SISSEJUHATUS

Käesolev raport annab ülevaate Hiiumaa elanike terviseseisundist, tervisekäitumisest ja tervist mõjutavatest teguritest, tuginedes 2011. aastal läbiviidud Paikkonna¹ terviseõjurite uuringu andmetele.

Paikkonna terviseõjurite uuringu eesmärgiks on suurendada kohalike teadlikkust oma paikkonna elanike tervisekäitumisest ja seda mõjutavatest teguritest. Andmeid on võimalik kasutada kohalike rahvatervise tegevuste planeerimisel ja elluviimisel.

Uuringu andmed koguti postiküsitluse meetodil. Küsitleti elanikke vanuses 15-70 eluaastat, 77 Eesti kohalikust omavalitsusest. Valimi üldmaht oli 9668 isikut, lõplikuks uuringu tagasiside määraks kujunes 43,8% (vastajaid 4239). Hiiumaalt osales uuringus 174 inimest.

Uuringu ankeet koosnes 10 peatükist:

1. terviseseisund
2. toitumine
3. alkoholi tarvitamine
4. tubaka tarvitamine
5. narkootikumide tarvitamine
6. sotsiaalsed suhted
7. vaimne tervis
8. kehaline aktiivsus
9. seksuaaltervis
10. turvalisus ja ohutus

Raportis on välja toodud maakonna andmed nimetatud peatükkide kaupa. Esmalt on esitatud näitaja jaotused uuringus osalenud omavalitsustes koos maakonna ja Eesti keskmisega. Seejärel on kirjeldatud maakonna keskmise näitaja olulisimaid erisusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes ning analüüsitud uuritava näitaja seoseid teiste tunnustega. Raporti lisana on esitatud näitajate protsentuaalsed jaotused sotsiaal-demograafiliste taustatunnuste kategooriate lõikes.

Paikkonna terviseõjurite uuring viidi läbi Euroopa Sotsiaalfondi raamprogrammi „Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010-2013“ raames.

¹ Paikkond – maavalitsuse või ühe või mitme kohaliku omavalitsuse territoorium koos seal elavate inimestega.

Allikas: Kasmel, A., Lipand, A., 2007. Tervisedenduse teooria ja praktika I. Sissejuhatus salutoloogiasse. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

METOODIKA

Paikkonna terviseõjurite uuringu üldkogumi moodustasid rahvastikuregistris registreeritud Eesti elanikud vanuses 15-70 aastat. 2010. aasta 1. detsembri seisuga kuulus sellesse rühma 1 001 216 inimest.

Uuringu teoreetiline üldvalim oli 10 000 inimest, valimi lõplikuks suuruseks kujunes 9668 inimest. Uuringu territoriaalse üldkogumi moodustasid Eesti 226 kohaliku omavalitsust (edaspidi KOV). Igast maakonnast kaasati uuringusse 3-6 KOVi. Valimi koostamisel arvestati iga valimisse haaratud KOVi soolis-vanusest jaotust järgnevates vanusgruppides: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-70 aastat.

Uuringu valim põhineb kohalike omavalitsuste tüpoloogial, mille aluseks on Eesti asustussüsteemi keskuste hierarhia ja KOVi asend Eesti regionaalses süsteemis. Lähtudes tüüpilistest erinevustest elanike elukeskkonnas ja elulaadis ning kohalike tervise-, sotsiaalse kaitse ja vaba aja teenuste iseloomus, eristatakse kuus tüüpi KOV üksusi²:

Tüüp 1: **Pealinn** (Tallinn)

Tüüp 2: **Regionaalsed keskused** (Tartu, Narva, Kohtla-Järve, Pärnu)

Tüüp 3: **Maakonnakeskused** (v.a. Tallinn, Tartu ja Pärnu)

Tüüp 4: **Suuremate keskuste vahetu tagamaa**. Siia kuuluvad KOVid, mis piirnevad suuremate keskustega, aga samuti ajalooliselt keskustega seotud satelliitlinnad (Saue, Maardu, Narva-Jõesuu ja Sindi).

Tüüp 5: **Piirkondlikud linnalised keskused**. Siia kuuluvad suuremate keskuste tagamaast väljapool asuvad KOVid, mille suurima asula (piirkondlikud keskused) elanike arv on vähemalt 1000 inimest (Harjumaal vähemalt 2000).

Tüüp 6: **Maavallad ja mikrolinnad**. Siia kuuluvad KOVid, mis ei kuulu teistesse tüüpidesse.

Uuringu andmed on kaalutud vastavalt soole ja vanusele (vanusgrupid: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-70 aastat), arvestades omavalitsusüksuste ja maakondade rahvastiku jaotust. Uuringu andmete kaalumisel on arvestatud Eesti rahvastiku näitajaid, sh rännet seisuga 01.12.2010.

Igas peatükis on välja toodud põhinäitajate jaotus: soo, vanuse ja hariduse lõikes, kui ei ole märgitud teisiti. Teiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste seosed on esitatud vaid siis, kui esines suuri erinevusi. Põhinäitajate omavaheliste seoste (nt alkoholi tarvitamine ja tervise enesehinnang) statistilist olulisust on kontrollitud kasutades hii-ruut testi, olulisuse nivooks on $P < 0,05$.

Uuringu käigus arvatud suhtarvud on esitatud komakohtadeta. See tähendab, et arvud on ümardatud kuni ühelisteneni. Sellest tulenevalt võib raporti joonistel ja tabelites esineda olukordi, kus protsentide summa ühe tunnuse kategooriate lõikes ei tule täpselt 100%, vaid hoopis 99% või 101%.

Analüüsis on läbivalt kasutatud järgmisi vanusegruppide nimetusi: noored – 15-34 aastased, keskealised – 35-54 aastased ja vanemaealised – 55-70 aastased. Tööturu staatuse järgi loetakse mitteaktiivseteks vastajaid, kes küsimustiku täitmise hetkel olid: õpilased, üliõpilased, kodused või mittetöötavad pensionärid.

Analüüsis on kasutatud mõistet ostujõud, mis on arvatud sõltuvalt sellest, kas vastajad said koheselt, järelmaksuga või ei saanud üldse endale lubada järgnevaid kaupu: tolmuimeja (95 eurot), külmkapp (350 eurot), televiisor (640 eurot).

² Sepp, V. (2011). Paikkonna terviseõjurite uuringu valim. Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia, Tartu. Tellija: Tervise Arengu Instituut.

VASTAJATE TAUST

Hiiumaal kaasati küsitluse kokku kolm omavalitsusüksust: Kärdla linn ja Emmaste ning Pühalepa vald. Omavalitsuse tüüp, valim, vastajate arv ja tagasiside määr on esitatud haldusüksuste lõikes tabelis 0.1.

Tabel 0.1. Valimi maht uuringus osalenud haldusüksuste lõikes

	Eesti	Hiiumaa	Kärdla linn	Pühalepa vald	Emmaste vald
KOV tüüp	-	-	Tüüp 2	Tüüp 4	Tüüp 6
Valim	9668	351	120	116	115
Vastajate arv	4239	174	66	57	51
Tagasiside määr	44%	49%	55%	48%	44%

Järgnevalt on esitatud ülevaade elanikkonna taustast (tabel 0.2). Võrreldes omavalitsusi võib välja tuua järgmised erinevused:

- ▶ Emmaste vallas on vastajate hulgas kõige enam mehi (53%);
- ▶ Kärdla linnas on vastajate hulgas kõige enam naisi (62%);
- ▶ Kärdla linnas ja Pühalepa vallas on vastajate hulgas kõige enam noori (37%);
- ▶ Kärdla linnas ja Emmaste vallas on vastajate hulgas kõige enam keskealisi (40%);
- ▶ Pühalepa vallas ja Emmaste vallas on vastajate hulgas kõige enam vanemaealisi (25%);
- ▶ Pühalepa vallas on kõige enam alg- või põhiharidusega vastajaid (29%);
- ▶ Emmaste vallas on kõige enam keskharidusega vastajaid (58%);
- ▶ Pühalepa vallas on kõige enam kõrgharidusega vastajaid (36%);
- ▶ Kärdla linnas on kõige enam töötavaid vastajaid (64%);
- ▶ Emmaste vallas on kõige enam töötuid vastajaid (10%);
- ▶ Pühalepa vallas on kõige enam tööturul mitteaktiivseid vastajaid (40%).

Tabel 0.2. Hiiumaa vastajate jagunemine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes, %*

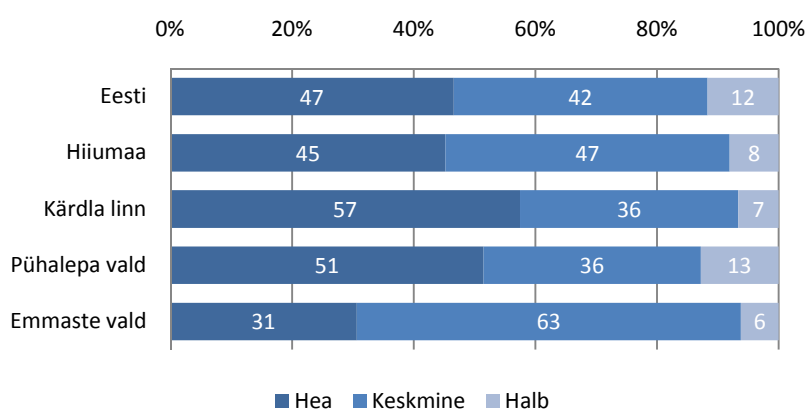
	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus	Kõrg- haridus	Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus		Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Eesti	48	52	39	37	24	26	45	30	63	5	32
Hiiumaa	46	54	36	40	24	28	50	22	59	6	35
Kärdla linn	38	62	37	40	23	26	51	23	64	4	31
Pühalepa vald	48	52	37	38	25	29	35	36	56	3	40
Emmaste vald	53	47	35	40	25	28	58	13	56	10	34

*Suhtarvud on arvatud uuringu kaalutud andmete põhjal.

1. TERVISE SEISUND

1.1. TERVISE ENESEHINNANG

Vastajatel paluti anda hinnang oma tervisele. Tegu on inimese enda tunnetusega oma tervisliku seisundi kohta. Hiiumaa vastajate hinnang oma tervisele sarnaneb Eesti keskmisega – 45% Hiiumaa vastajatest peavad oma tervist heaks (joonis 1.1). Omavalitsuste lõikes erineb tervise enesehinnang oluliselt. Kärdla linnas hindab oma seisundit heaks 57% ja Emmaste vallas on näitaja 31%.

Joonis 1.1. Tervise enesehinnang

Hea tervise enesehinnanguga on:

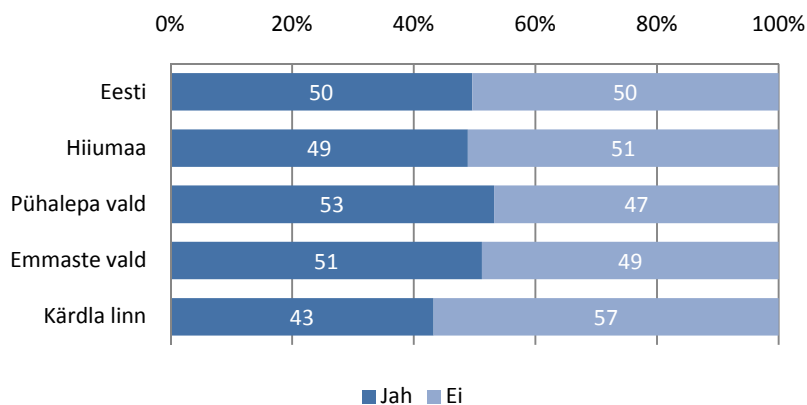
- ▶ pigem naised (54%) kui mehed (36%);
- ▶ pigem noored (65%) kui keskealised (44%) ja vanemaealised (17%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (59%) kui keskharidusega (46%) ja alg- või põhiharidusega (31%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (53%) kui mitteaktiivsed (34%) ja töötud (33%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (61%) kui täisealiste lastega (43%) ja ilma lasteta (42%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel ei ole pikaajalist kroonilist haigust;
- ▶ pigem need, kes ei ole tervise seisundi tõttu piiratud toimetulekuga.

Tabel 1.1. Tervise enesehinnangu seos teiste tunnustega, %

		Hea	Keskmine	Halb	Kokku
Pikaajaline haigus	Jah	29	55	17	100
	Ei	61	39	0	100
Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	13	60	28	100
	Pole piiratud	59	41	0	100

1.2. KROONILISED TERVISEPROBLEEMID

Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb Hiiumaal sarnasel määral Eesti keskmisega ehk ligikaudu pooltel vastajatel (joonis 1.2). Pühalepa vallas (53%) on pikaajalise kroonilise haiguse põdejaid Hiiumaa keskmisest enam ning Kärdla linnas (43%) vähem.

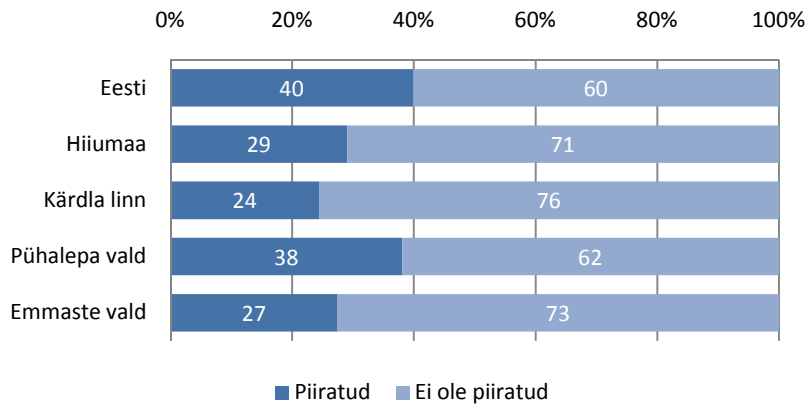
Joonis 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või terviseprobleem

Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb:

- ▶ sagedamini vanemaealistel (63%) kui keskealistel (51%) ja noortel (38%);
- ▶ sagedamini mitteaktiivsetel (61%) kui töötavatel (44%) ja töötutel (33%);
- ▶ sagedamini kõrge (55%) kui keskmise (48%) ja madala (45%) ostujõuga vastajatel.

1.3. TERVISEST TINGITUD PIIRANGUD

Tervise tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on Hiiumaal (29%) madalam kui Eestis keskmiselt (40%) (joonis 1.3). Hiiumaa omavalitsustest on enim tervise tõttu piiratud toimetulekuga vastajaid Pühalepa vallas (38%) ja kõige vähem Kärdla linnas (24%).

Joonis 1.3. Tervise seisundi tõttu piiratud igapäevane toimetulek

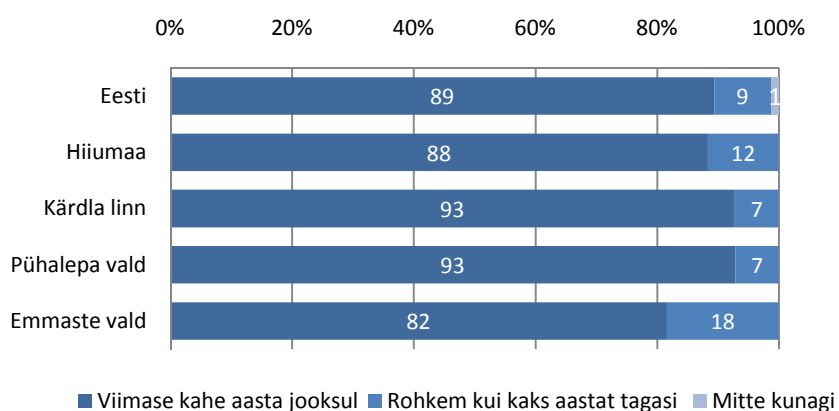
Tervise seisundi tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on kõrgem:

- ▶ pigem vanemaealiste (51%) kui keskealiste (27%) ja noorte (17%) hulgas;
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (39%) kui kõrgharidusega (26%) ja keskharidusega (25%) vastajate hulgas;
- ▶ pigem mitteaktiivsete (47%) kui töötavate (20%) ja töötute (16%) hulgas;
- ▶ pigem ilma lasteta (34%) ja täisealiste lastega (30%) kui alaealiste lastega (21%) leibkondade liikmete hulgas.

1.4. TERVISENÄITAJATE MÕÕTMINE JA KONTROLL

Vererõhu mõõtmine

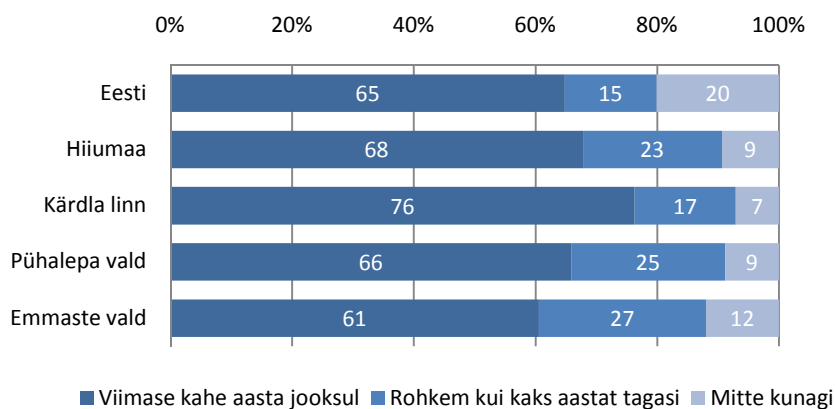
Hiiumaal on viimase kahe aasta jooksul vererõhku mõõdetud 88% vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.4). Sagedamini on vererõhku mõõdetud Kärdla linna ja Pühalepa valla (93%) vastajatel ning harvemini Emmaste valla (82%) vastajatel. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.4).

Joonis 1.4. Vererõhu mõõtmine

Kolesterooli mõõtmine

Vastajate osakaal, kellel pole mitte kunagi vere kolesterooli taset määratud on Hiiumaal 9% madalam kui Eestis keskmiselt 20% (joonis 1.5). Viimase kahe aasta jooksul oma vere kolesterooli taset lasknud määrata 68% maakonna vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele. Vastav näitaja on kõige kõrgem Kärdla linnas (76%) ja kõige madalam Emmaste vallas (61%).

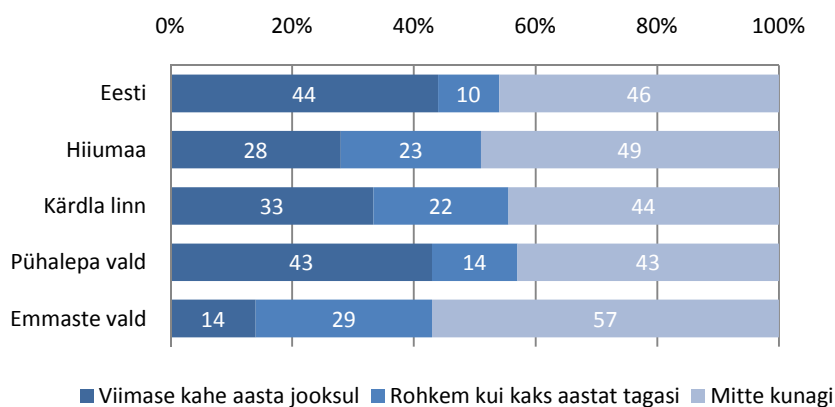
Joonis 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine

Vere kolesterooli taset on viimase kahe aasta jooksul määratud:

- ▶ sagedamini vanemaealistel (81%) kui keskealistel (69%) ja noortel (58%);
- ▶ sagedamini kõrgharidusega (79%) kui alg- või põhiharidusega (65%) ja keskharidusega (64%) vastajatel.

Eesnäärme kontroll

Eesnäärme uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 55-70 aastastel meestel. Viimase kahe aasta jooksul on eesnäärme uuringus osalenud 28% Hiiumaa meestest, mis on madalam Eesti keskmisest 44% (joonis 1.6). Kõige suurem on vastav osakaal Pühalepa vallas (43%). Emmaste valla meeste hulgas on näitaja oluliselt madalam – 14% ning sealsetest meestest pole kunagi kontrollis käinud 57%.

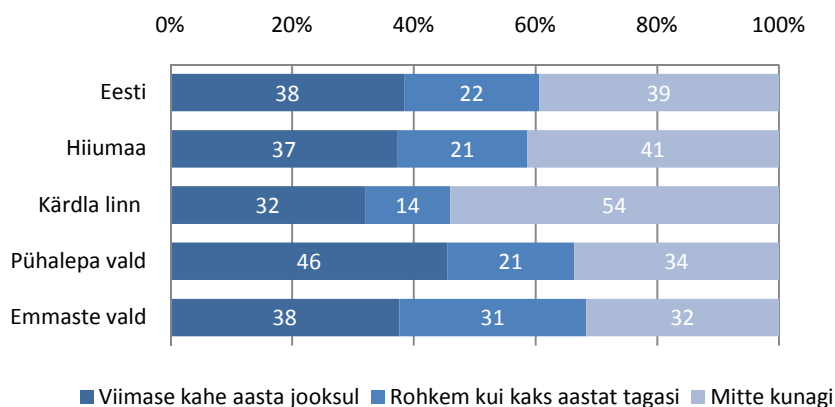

Joonis 1.6. Eesnäärme uuringus osalemine
(vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat)

Viimase kahe aasta jooksul on eesnäärme kontrollis käinud pigem kõrgharidusega (100%) kui alg- või põhiharidusega (28%) ja keskhariidusega (0%) mehed.

Mammograafia

Mammograafia uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 35-70 aastastel naistel. Viimase kahe aasta jooksul mammograafia uuringus osalenud naiste osakaal on Hiiumaal (37%) sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.7). Kõrgeim on uuringutel osalenute osakaal Pühalepa vallas (46%) ja kõige madalam Kärdla linnas (32%). Kärdla linn tõuseb esile ka selle poolest, et sealsetest vähemalt 35-aastastest naistest pole 54% mammograafia uuringus kunagi osalenud.

Joonis 1.7. Mammograafia uuringus osalemine
(vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat)

Viimase kahe aasta jooksul mammograafia uuringus osalenute osakaal on:

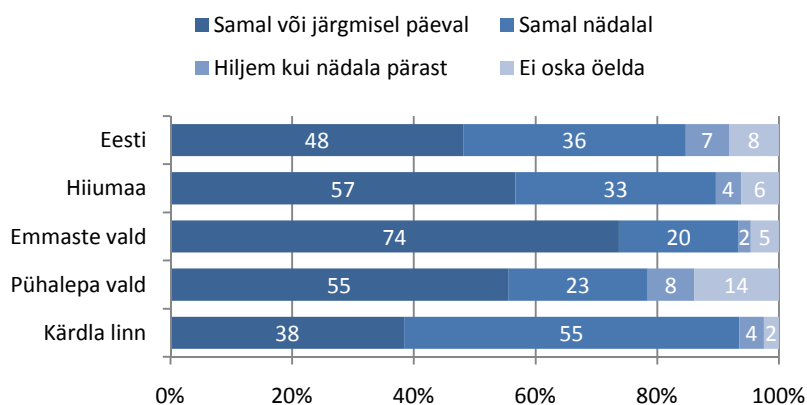
- ▶ kõrgem vanemaealiste (43%) kui keskealiste (32%) naiste hulgas;
- ▶ kõrgem kõrgharidusega (46%) kui keskharidusega (23%) ja alg- või põhiharidusega (22%) naiste hulgas.

1.5. TERVISETEENUSTE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt, kui kiiresti saaksid nad vajadusel külastada perearsti või -õde, hambaarsti ja psühholoogilist nõustajat. Vastusteks oli võimalik märkida samal või järgmisel päeval, samal nädalal, hiljem kui nädala pärast või ei oska öelda.

Perearst ja pereõde

Hiiumaal on perearsti või -õe teenus kättesaadav samal või järgmisel päeval 57% vastajatest (joonis 1.8), mis on kõrgem Eesti keskmisest 48%. Hiiumaa keskmisest oluliselt kõrgem on näitaja Emmaste vallas (74%) ja kõige madalam Kärdla linnas (38%).

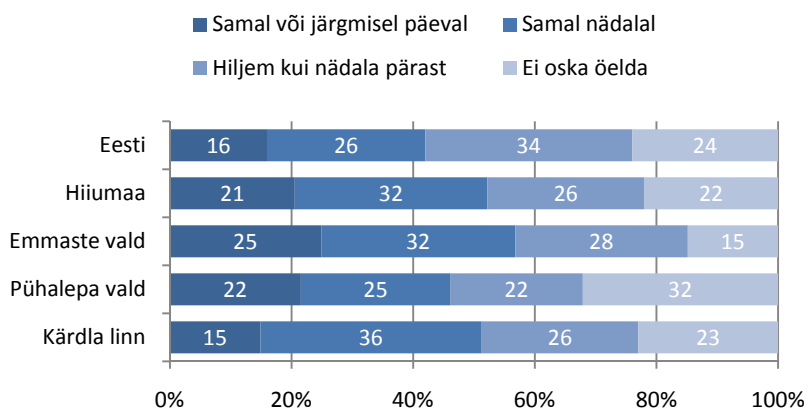

Joonis 1.8. Perearsti või -õe teenuse kättesaadavus

Perearsti või -õe teenus on samal või järgmisel päeval kättesaadavam noortele (78%) kui keskealistele (50%) ja vanemaealistele (37%) vastajatele.

Hambaarst

Samal või järgmisel päeval pääseb hambaarstile 21% Hiiumaa vastajatest, mis on kõrgem Eesti keskmisest 16% (joonis 1.9). Kõrgeim on näitaja Emmaste vallas (25%) ja madalaim Kärdla linnas (15%).

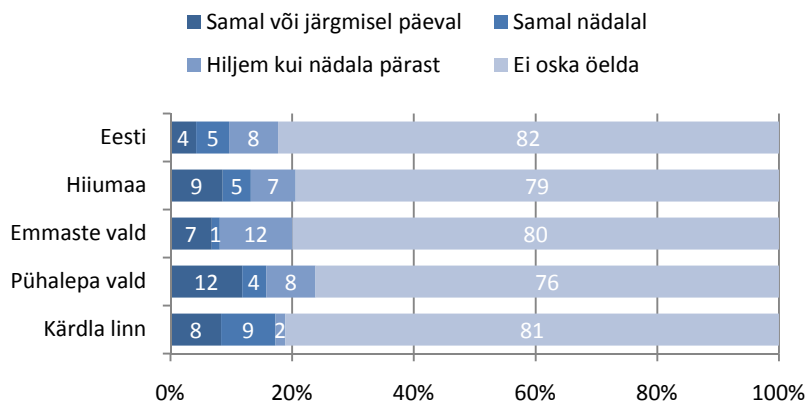
Joonis 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus

Hambaarsti teenus on samal või järgmisel päeval kättesaadav:

- ▶ pigem noortele (34%) kui keskealistele (16%) ja vanemaealistele (7%);
- ▶ pigem kõrge (24%) ja keskmise (19%) kui madala ostujõuga (14%) vastajatele.

Psühholoogiline nõustamine

Enamik vastajaid nii Eestis keskmiselt kui Hiiumaal ei osanud küsimusele psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavuse kohta vastata (joonis 1.10). See võib peegeldada madalat teadlikkust teenuse kättesaadavusest või viidata teenuse puudumisele. Kõige enam oskasid teenuse kättesaadavusele hinnangut anda Pühalepa valla vastajad, kellest enamik hindas, et teenus on kättesaadav samal või järgmisel päeval. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.10).

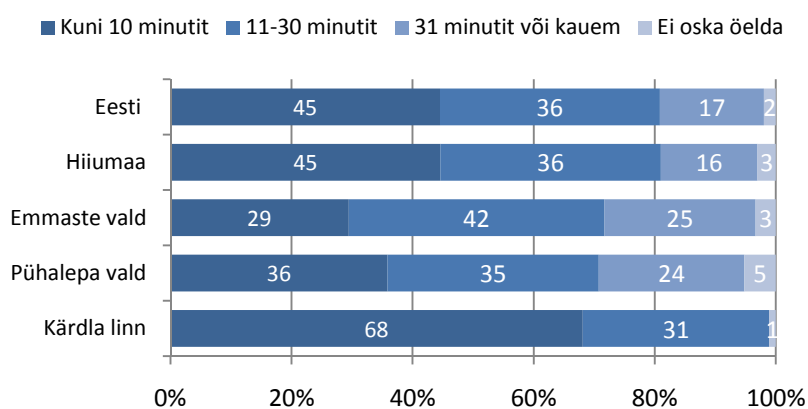
Joonis 1.10. Psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavus

1.6. RAVIMITE, TOIDUKAUPADE, ALKOHOLI JA TUBAKATOODETE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt kui palju kuluks neil aega oma kodust tulles, et osta ravimeid, toidukaupu, alkoholi või tubakatooteid. Vastusteks oli võimalik märkida kuni 10 minutit, 11–30 minutit, 31 minutit või kauem või ei oska öelda.

Ravimite kättesaadavus

Ravimite kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Hiiumaal (45%) võrdne Eesti keskmisega (joonis 1.11). Kõige kiiremini on ravimeid võimalik saada Kärdla linnas, kus 68% vastajatest kinnitasid, et saavad ravimeid kätte kuni 10 minutiga. Emmaste vallas on 10 minuti jooksul võimalik ravimeid kätte saada 29%-l vastajatest.

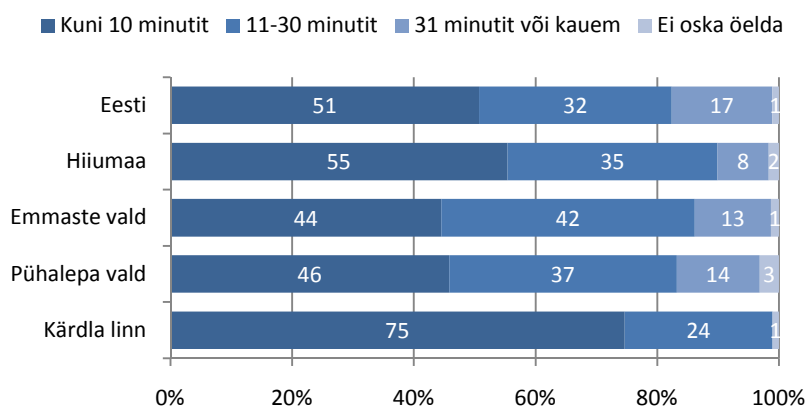
Joonis 1.11. Ravimite kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on ravimid kättesaadavad:

- ▶ pigem noortele (62%) kui keskealistele (41%) ja vanemaealistele (26%) vastajatele;
- ▶ pigem madala (55%) kui keskmise (40%) ja kõrge (39) ostujõuga vastajatele.

Toidukaupade kättesaadavus

Hiiumaal on toidukaubad kuni 10 minuti jooksul kättesaadavad 55% vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.12). Omavalitsuste lõikes on näitaja Hiiumaa keskmisest oluliselt kõrgem Kärdla linnas (75%) ning madalaim Emmaste vallas (44%).

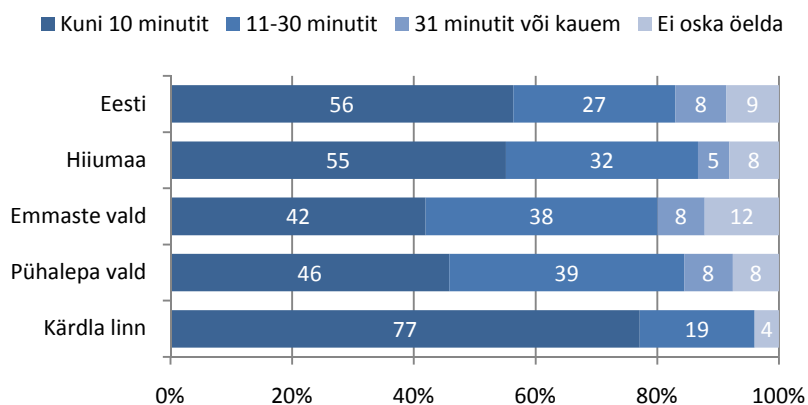

Joonis 1.12. Toidukaupade kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on toidukaubad kättesaadavad pigem noortele (74%) kui keskealistele (54%) ja vanemaealistele (32%) vastajatele.

Alkoholi kättesaadavus

Alkoholi kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Hiiumaal (55%) sarnane Eesti keskmisega (joonis 1.13). Kõige kergemini on alkohol kättesaadav Kärdla linnas (77%), näitaja on madalaim Emmaste vallas 42%.

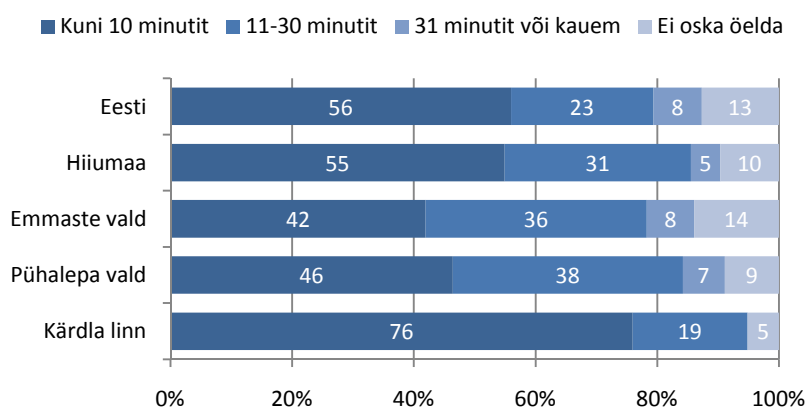

Joonis 1.13. Alkoholi kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on alkohol kättesaadavam pigem noortele (74%) kui keskealistele (50%) ja vanemaealistele (36%) vastajatele.

Tubaka kättesaadavus

Tubakatoodete kättesaadavus Hiiumaal sarnaneb Eesti keskmisega, kuni 10 minuti jooksul on tubakatooted kättesaadavad 55%-le Hiiumaa vastajatest (joonis 1.14). Sarnaselt alkoholi kättesaadavusele on vastav näitaja tunduvalt üle Hiiumaa keskmise Kärdla linnas (76%) ja kõige madalam Emmaste vallas (42%).

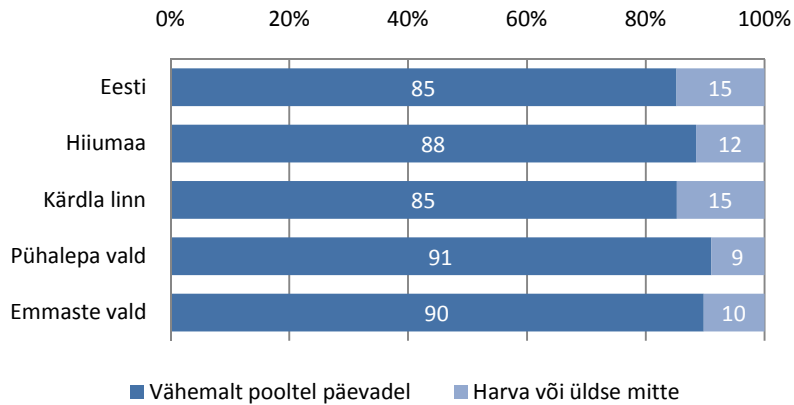
Joonis 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on tubakatooted kättesaadavad pigem noortele (74%) kui keskealistele (50%) ja vanemaealistele (35%) vastajatele.

2. TOITUMINE

2.1. HOMMIKUSÖÖK

Hommikusöögi söömise poolest on Hiiumaa näitaja sarnane Eesti keskmisele – 88% Hiiumaa vastajatest söi uuringule eelnenud kuu jooksul hommikust vähemalt pooltel päevadel (joonis 2.1). Kõige enam söövad hommikust Pühalepa valla (91%) ja kõike vähem Kärdla linna vastajad (85%).

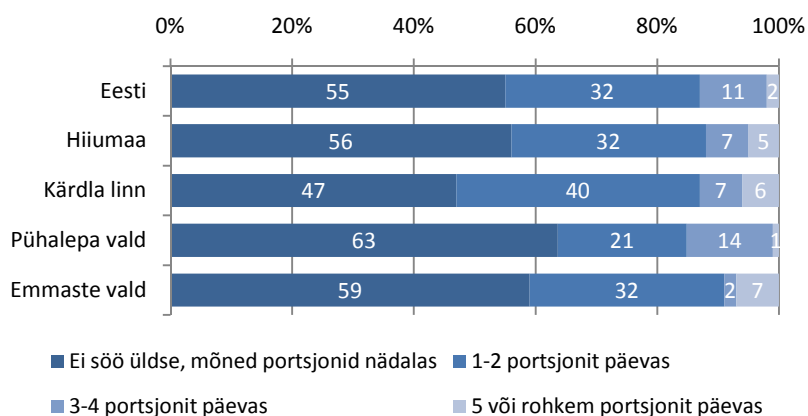
Joonis 2.1. Hommikusöögi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Hommikusööki söövad rohkem (vähemalt pooltel päevadel uuringule eelnenud kuu jooksul):

- ▶ pigem vanemaealised (95%) kui noored (87%) ja keskealised (85%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (95%) kui keskharidusega (89%) ja alg- või põhiharidusega (83%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (92%) ja mitteaktiivsed (88%) kui töötud (61%);
- ▶ pigem täisealiste lastega (92%) ja ilma lasteta (91%) kui alaealiste lastega (78%) leibkondade liikmed.

2.2. PUU- JA KÖÖGIVILJAD

Puu- ja köögiviljade söömise sagedus Eestis keskmiselt ja Hiiumaal on sarnane (joonis 2.2). Soovituslikud 5 või enam portsjonit päevas sööb 5% Hiiumaa vastajatest. Kõrgeim on näitaja Emmaste vallas (7%). Vähese puu- ja köögiviljade söömise poolest tõuseb esile Pühalepa vald, kus igapäevaselt ei söö puu- ja köögivilju 63% vastajatest.

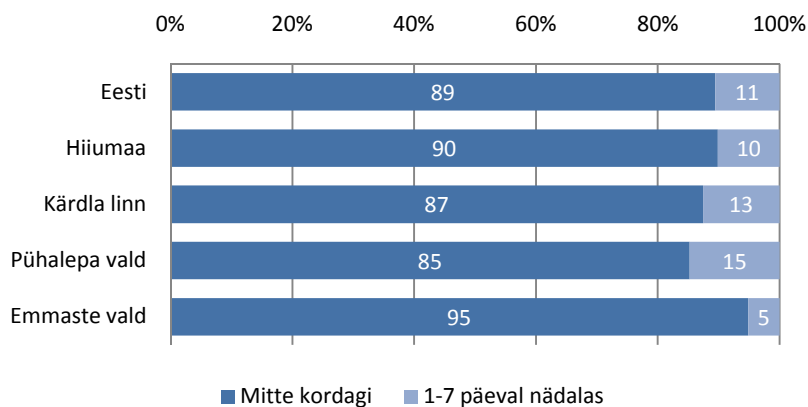
Joonis 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vastajaid, kes puu- ja köögivilju ei söö üldse või söövad mõned portsjonid nädalas, saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (64%) kui naised (50%);
- ▶ pigem vanemaealised (65%) kui keskealised (53%) ja noored (52%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (74%) kui keskharidusega (55%) ja kõrgharidusega (40%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (80%) kui mitteaktiivsed (60%) ja töötavad (51%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (62%) kui elukaaslasega (50%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (60%) kui alaealiste lastega (50%) ja ilma lasteta (46%) leibkondade liikmed.

2.3. ENERGIAJOOGID

Vastajaid, kes uuringule eelnenud nädala jooksul jõid energijooke on Hiiumaal 10%, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 2.3). Kõige vähem on energijookide tarvitajaid Emmaste vallas (5%) ja kõige enam Pühalepa vallas (15%).

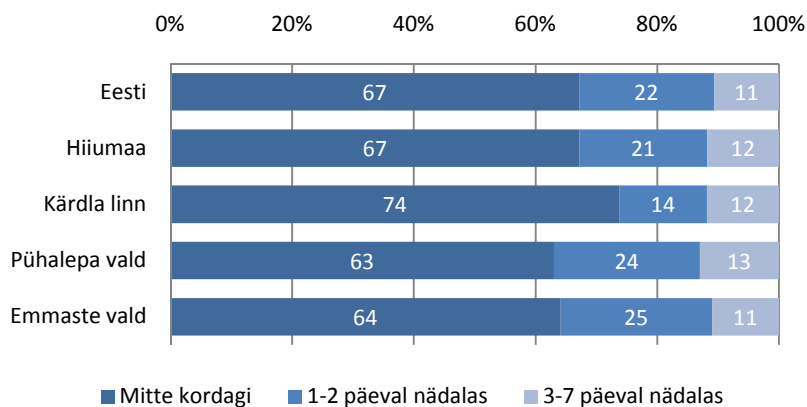
Joonis 2.3. Energijookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas energijookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem noored (22%) kui keskealised (4%) ja vanemaealised (2%);
- ▶ pigem keskharidusega (13%) ja alg- või põhiharidusega (11%) kui kõrgharidusega (3%) vastajad.

2.4. SUHKRUT SISALDAVAD MAGUSAD JOOGID

Hiiumaal on Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide iganädalasi tarvitajaid 33%, näitaja on võrdne Eesti keskmisega (joonis 2.4). Vähemalt ühel päeval nädalas mainitud jooke tarvitavate vastajate osakaal on suurim Pühalepa vallas (37%) ja madalaim Kärkla linnas (26%).

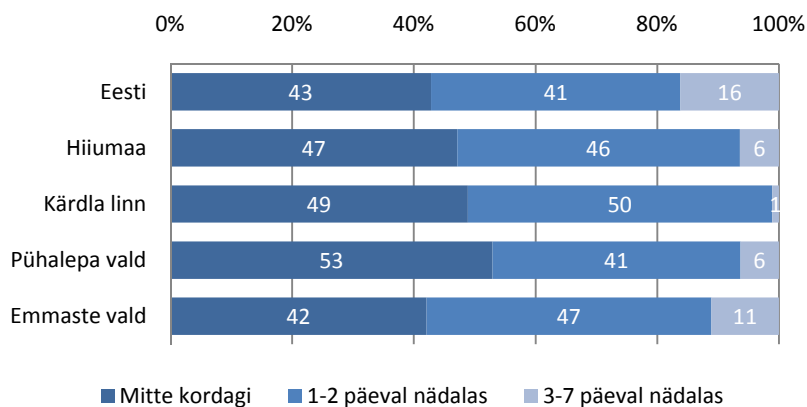
Joonis 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas magusate jookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem noored (63%) kui keskealised (21%) ja vanemaealised (8%);
- ▶ pigem keskharidusega (38%) ja alg- ja põhiharidusega (35%) kui kõrgharidusega (19%) vastajad.

2.5. SAIATOOTED

Pitsat, pirukaid, saiakesi ja hamburgereid söövad iganädalaselt 52% Hiiumaa vastajatest, näitaja on madalam Eesti keskmisest 57% (joonis 2.5). Vähemalt ühel päeval nädalas söövad kõige enam saiatooteid Emmaste valla vastajad (58%) ja kõige vähem Pühalepa valla vastajad (47%).

Joonis 2.5. Saiatoodete söömine uuringule eelnend 7 päeva jooksul

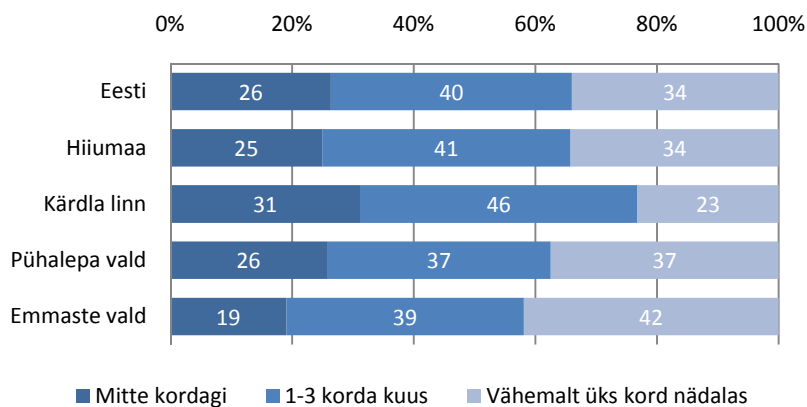
Vähemalt ühe korra nädalas saiatoodete sööjaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (78%) kui vanemaealised (46%) ja keskealised (35%);
- ▶ pigem keskharidusega (67%) kui alg- või põhiharidusega (42%) ja kõrgharidusega (33%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (69%) kui madala (46%) ja keskmise ostujõuga (45%) vastajad.

3. ALKOHOL

3.1. ALKOHOLI TARVITAMISE REGULAARSUS

Alkoholi tarvitamise regulaarsus Hiiumaal sarnaneb Eesti keskmisega. Hiiumaal on uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkoholi mitte tarvitanud vastajaid 25% (joonis 3.1). Vähemalt korra nädalas alkoholi tarvitajaid on kõige enam Emmaste vallas (42%) ja kõige vähem Kärdla linnas (23%).

Joonis 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas alkoholi tarvitajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (46%) kui naised (24%);
- ▶ pigem noored (42%) ja keskealised (36%) kui vanemaealised (20%);
- ▶ pigem töötavad (43%) kui töötud (36%) ja mitteaktiivsed (20%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (40%) kui täisealiste lastega (34%) ja ilma lasteta (30%) leibkondade liikmed.

Vähemalt üks kord nädalas tarvitavad alkoholi pigem need:

- ▶ kelle tervise enesehinnang on keskmine või hea;
- ▶ kes joovad end purju (korraka vähemalt 6 alkoholiannust) vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ kellel on olnud juhuslikke seksuaalsuhteid;
- ▶ kes on korduvalt tarvitanud kanepit;
- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad palju alkoholi.

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsuse seos teiste tunnustega, %

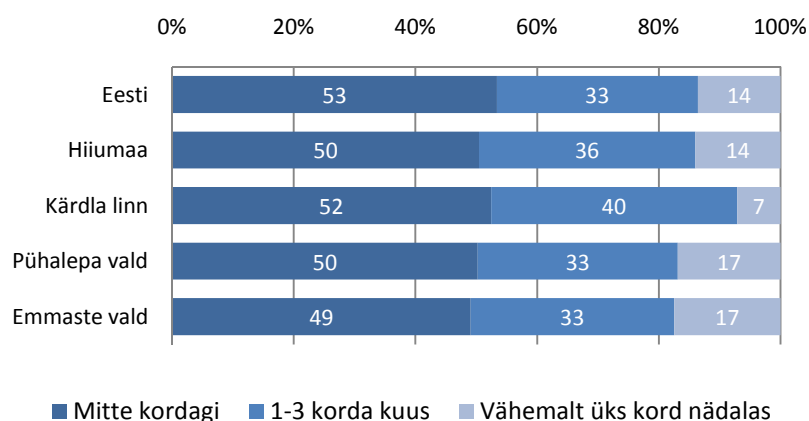
		Vähemalt üks kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	36	43	20	100
	Keskmine	37	37	25	100
	Halb	4	49	47	100
Vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Mitte kordagi	27	73	0	100
	1-3 korda kuus	49	51	0	100
	Vähemalt üks kord nädalas	100	0	0	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul**	Jah	70	19	12	100
	Ei	30	44	26	100
Kanepi tarvitamine	Jah, ühe korra	36	42	22	100
	Jah, korduvalt	74	21	5	100
	Ei	28	44	28	100
Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang	Vähe või mõõdukalt	42	58	0	100
	Palju	79	21	0	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvinud.

**Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

3.2. ALKOHOLI TARVITAMISE KOGUSED

Purju joomise (ehk korraga vähemalt 6 annuse alkoholi³ tarvitamise) sageduse näitajate poolest sarnaneb Hiiumaa Eesti keskmisele (joonis 3.2). Kui Eestis keskmiselt joob end vähemalt ühe korra kuus purju 47% vastajatest, siis Hiiumaal on näitaja 50%. Iga nädal purju jookjaid on Eesti ja Hiiumaal keskmiselt 14%. Iganädalasi purju jookjaid on kõige enam Pühalepa ja Emmaste vallas (17%) ja vähem Kärdla linnas (7%).

Joonis 3.2. Korraga vähemalt kuue alkoholiannuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul. (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud)

Vähemalt ühe korra nädalas purju jookjaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (25%) kui naised (2%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (22%) ja kõrgharidusega (20%) kui keskharidusega (8%) vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (22%) kui elukaaslasega (9%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (19%) kui täisealiste lastega (14%) ja alaealiste lastega (6%) leibkondade liikmed.

Rohkem esineb purju joomist nende hulgas:

- ▶ kes on korduvalt tarvitanud kanepit;
- ▶ kes on suitsetajad;
- ▶ kes alustasid suitsetamist enne 18. eluaastat.

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamise seos teiste tunnustega, (%)*

		Vähemalt 1 kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Kanepi tarvitamine	Jah, ühe korra	7	78	15	100
	Jah, korduvalt	33	55	13	100
	Ei	12	26	62	100
Suitsetamine**	Suitsetab	20	50	30	100
	Loobunud	16	26	58	100
Suitsetamise alustamine***	Enne 18. eluaastat	100	0	0	100
	18-aastaselt ja vanemalt	0	57	43	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

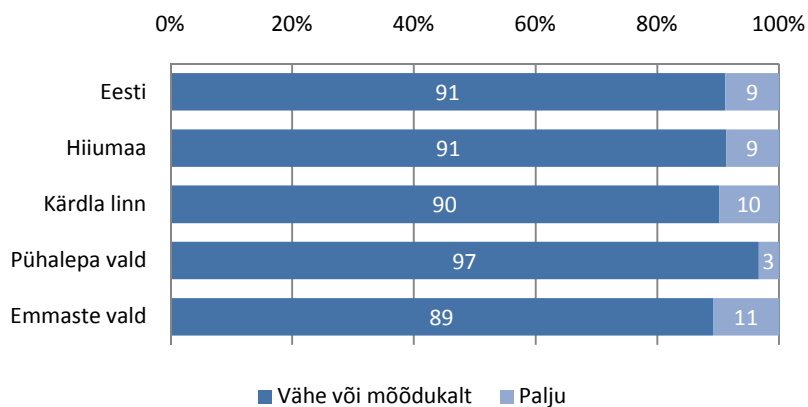
**Vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud.

***Vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt.

³ Alkoholiannus on alkohoolse joogi kogus, mis sisaldab 10 g absoluutset alkoholi. Üks alkoholiannus on näiteks 250 ml 5%–5,3% õlut või 1 pokaal (120 ml) 12% veini või 1 pits (40 ml) 40% kanget alkoholi. Allikas: Tähepõld, H., Veskimägi, M., Kalda, R., Maaroos, H.-I., Oona, M., Saame, I. (2012). Alkoholi liigtarvitava patsiendi varajane avastamine ja nõustamine perearstipraktises: metoodiline juhendmaterjal perearstidele ja pereõdedele. II parandatud ja täiendatud trükk. Tallinn: Lakrito AS.

3.3. HINNANGUD OMA ALKOHOLI TARVITAMISELE

Uuringus osalejatel paluti anda subjektiivne hinnang enda alkoholi tarvitamisele. Nii Eestis keskmiselt kui ka Hiiumaal leiab 91% vastajatest, et nad tarvitavad alkoholi vähe või mõõdukalt (joonis 3.3). Palju tarvitajate osakaal on kõige madalam Pühalepa vallas (3%) ja suurim Emmaste vallas (11%).

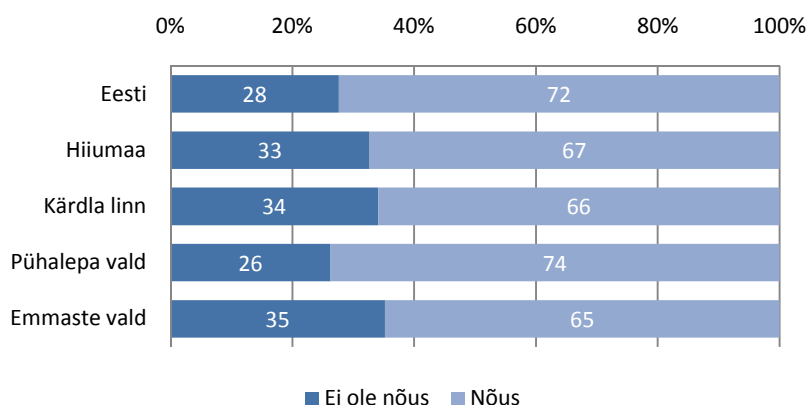
Joonis 3.3. Subjektiivne alkoholi tarvitamise hinnang
(vastasisid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud)

Enda hinnangul tarvitavad palju alkoholi pigem kõrgharidusega (15%) kui keskharidusega (9%) ja alg- või põhiharidusega (3%) vastajad.

3.4. HOIAKUD ALKOHOLI TARVITAMISE SUHTES

Hoiakud regulaarse alkoholi tarvitamise terviskahjude suhtes

Väitega „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ nõustujate osakaal on Hiiumaal (67%) madalam kui Eestis keskmiselt (72%) (joonis 3.4). Väitega nõustujaid on kõige enam Pühalepa vallas (74%) ja kõige vähem Emmaste vallas (65%).

Joonis 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine

Väitega mittenõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (49%) kui naised (18%);
- ▶ pigem noored (40%) ja keskealised (31%) kui vanemaealised (21%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (41%) ja keskharidusega (33%) kui kõrgharidusega (22%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

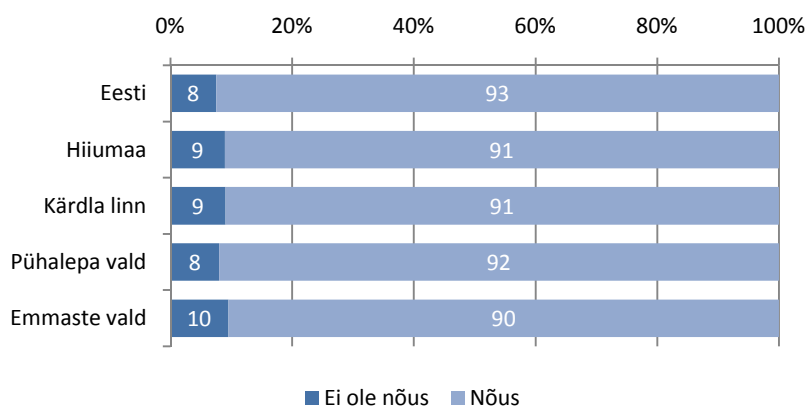
Tabel 3.3 Väite „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt üks kord nädalas	56	44	100
	1-3 korda kuus	26	74	100
	Mitte kordagi	8	92	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt üks kord nädalas	72	28	100
	1-3 korda kuus	48	52	100
	Mitte kordagi	24	76	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud purju joomise terviskahjude suhtes

Väitega „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ ei nõustu 9% Hiiumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.5). Mittenõustujaid on kõige rohkem Emmaste vallas (10%) ning vähem Pühalepa vallas (8%).

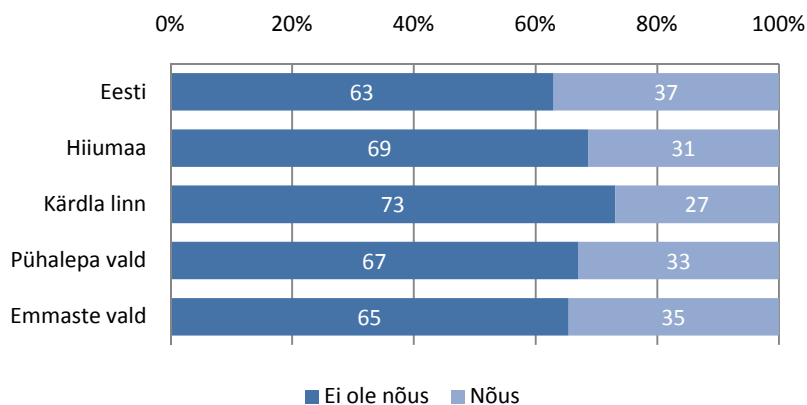

Joonis 3.5. Väitele „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine

Väitega ei nõustu pigem alg- või põhiharidusega (14%) kui keskharidusega (9%) ja kõrgharidusega (4%) vastajad.

Purju joomist soosivad hoiakud tutvusringkonnas

Väitega „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ on nõus 31% Hiiumaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 37% (joonis 3.6). Kõige madalam on väitega nõustujate osakaal Kärdla linnas (27%) ja kõige kõrgem Emmaste vallas (35%).

Joonis 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine

Väitega nõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (38%) kui naised (25%);
- ▶ pigem noored (46%) kui keskealised (27%) ja vanemaealised (12%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kellel esineb depressiooni sümptomeid.

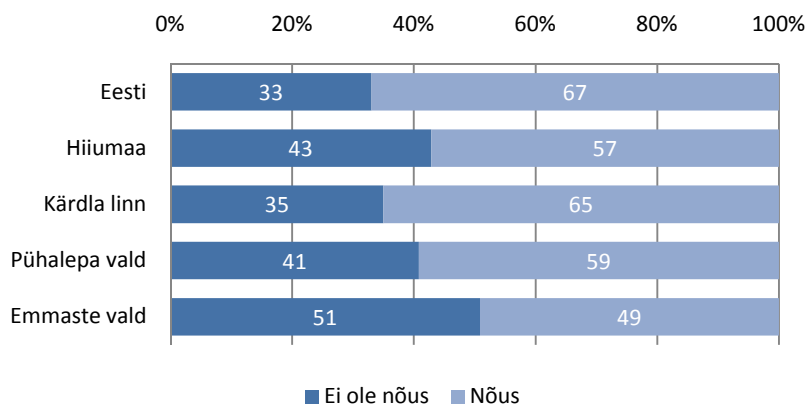
Tabel 3.4. Väite „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt üks kord nädalas	54	46	100
	1-3 korda kuus	69	31	100
	Mitte kordagi	91	9	100
Korruga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt üks kord nädalas	31	69	100
	1-3 korda kuus	56	44	100
	Mitte kordagi	74	26	100
Depressiooni sümptomite esinemine	Ei ole	72	28	100
	On	52	48	100

*Vastasis ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud alkoholi ja tubakatoodete müügipiirangute suhtes

Hiiumaal on väitega „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ nõustujaid vähem (57%) kui Eestis keskmiselt (67%) (joonis 3.7). Kõige madalam on nõustujate osakaal Emmaste vallas (49%) ja kõige kõrgem Kärdla linnas (65%).

Joonis 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ vastamine

Müügipiirangute vastaseid võib iseloomustada järgmiselt:

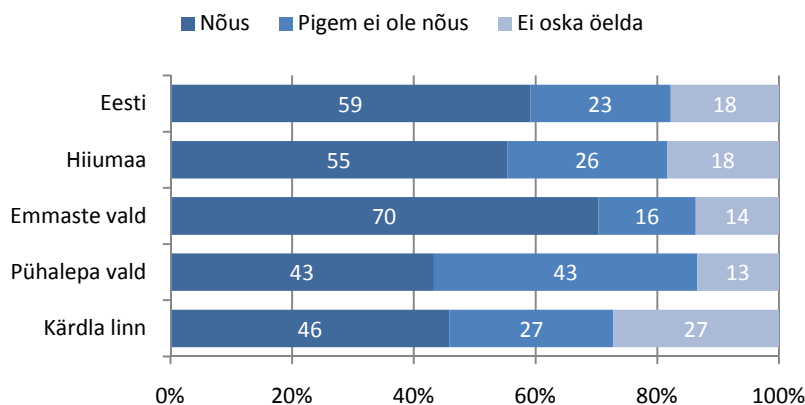
- ▶ pigem mehed (54%) kui naised (33%);
- ▶ pigem noored (48%) ja keskealised (47%) kui vanemaealised (25%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (50%) ja kõrgharidusega (46%) kui keskharidusega (38%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 3.5. Väite „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ seos alkoholi tarvitamise regulaarsusega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt üks kord nädalas	66	34	100
	1-3 korda kuus	35	65	100
	Mitte kordagi	18	82	100

Valmisolek piirata oma alkoholi tarvitamist

Väitega „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ nõustujaid on Hiiumaal 55%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.8). Näitaja on kõrgeim Emmaste vallas (70%) ja kõige madalam Pühalepa vallas (43%).

Joonis 3.8. Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ vastamine (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“)

Vastajad, kes leiavad, et nad peaksid tarvitama vähem alkoholi on:

- ▶ pigem mehed (67%) kui naised (42%);
- ▶ pigem noored (68%) kui keskealised (49%) ja vanemaealised (42%);
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes leiavad, et nende tutvusringkonnas on seltskondlikel üritustel purju joomine tavaline;
- ▶ pigem need, kes on nõus, et alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades.

Tabel 3.6. Väite „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ seos teiste tunnustega, %*

		Nõus	Pigem ei ole nõus	Ei oska öelda	Kokku
Korruga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	33	47	20	100
	1-3 korda kuus	60	20	20	100
	Vähemalt üks kord nädalas	88	8	5	100
Tutvusringkonnas purju joomine tavaline	Ei ole nõus	42	32	26	100
	Nõus	77	19	4	100
Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades	Ei ole nõus	53	36	11	100
	Nõus	57	17	26	100

*Analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“.

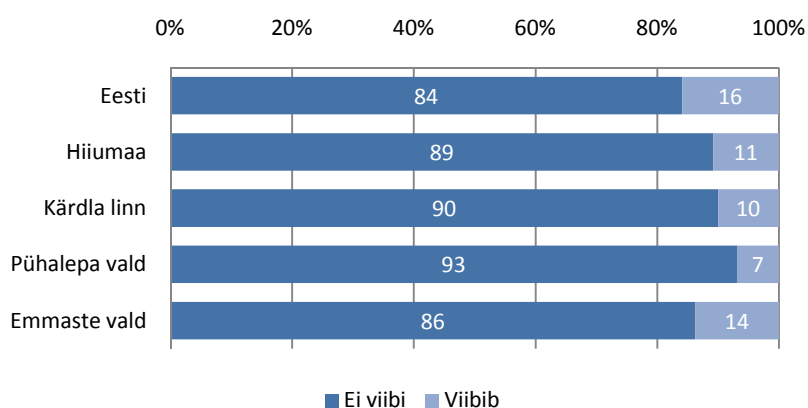
**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkoholiseid jooke tarvitanud.

4. SUITSETAMINE

4.1. PASSIIVNE SUITSETAMINE

Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Hiiumaa vastajatest viibib 11% tööl ruumides, kus suitsetatakse, mis on madalam kui Eestis keskmiselt 16% (joonis 4.1). Näitaja on kõrgeim Emmaste vallas (14%) ja kõige madalam Pühalepa vallas (7%).

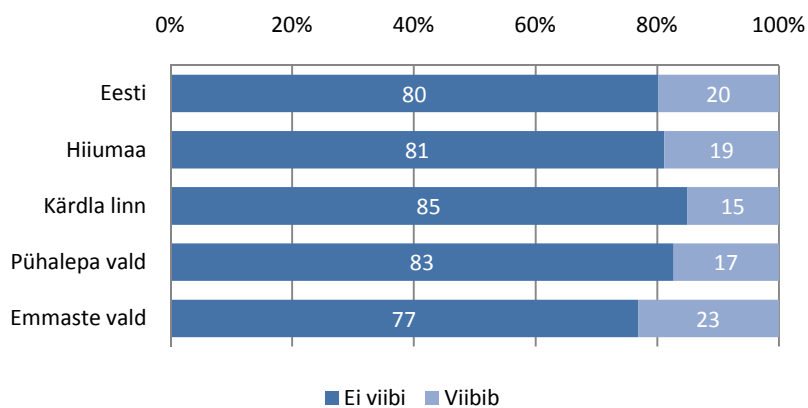
Joonis 4.1. Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Vastajaid, kelle töökohas suitsetatakse, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (16%) kui naised (6%);
- ▶ pigem keskealised (16%) ja noored (12%) kui vanemaealised (0%).

Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Hiiumaa vastajate hulgas on 19% neid, kelle kodus suitsetatakse, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.2). Madalaim on näitaja Kärdla linnas (15%) ja kõige kõrgem Emmaste vallas (23%).

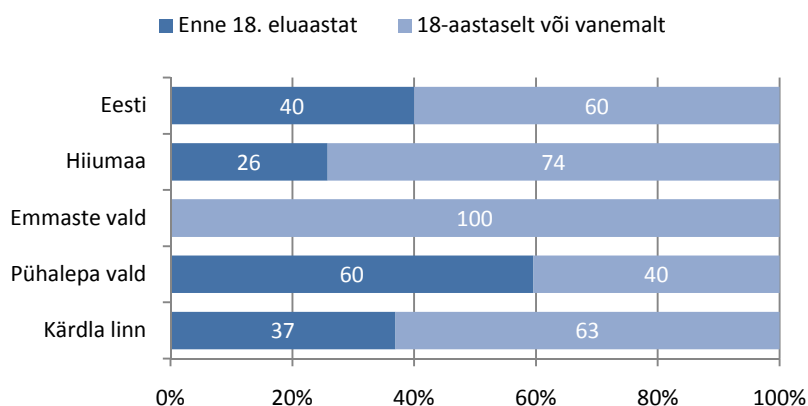
Joonis 4.2. Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Vastajaid, kelle kodus suitsetatakse, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem madala (24%) kui kõrge (16%) ja keskmise ostujõuga (14%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (22%) kui alaealiste lastega (15%) ja ilma lasteta (9%) leibkondade liikmed.

4.2. SUITSETAMISE ALUSTAMINE

Kõigil vastajatel, kes olid uuringu läbiviimise ajal igapäevased suitsetajad, paluti täpsustada, mis vanuses nad suitsetamisega alustasid. Enne 18-aastaseks saamist alustas suitsetamisega 26% Hiiumaa vastajatest, mis on oluliselt madalam kui Eesti keskmine 40% (joonis 4.3). Kõige enam on enne täisealiseks saamist suitsetamisega alustanud Pühalepa vallas (60%), näitaja on madalaim Emmaste vallas, kus kõik igapäevased suitsetajad alustasid igapäevast suitsetamist 18-aastaselt või vanemalt.

Joonis 4.3. Suitsetamise alustamine
(vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt)

Alaealisena suitsetamist alustanud võib iseloomustada järgmiselt:

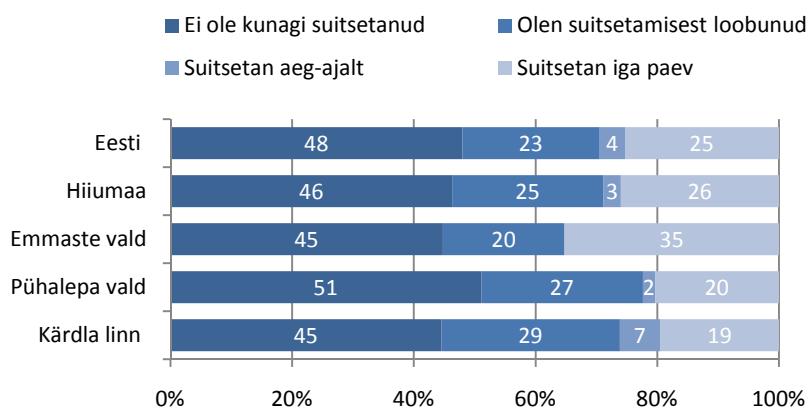
- ▶ pigem noored (35%) kui vanemaealised (22%) ja keskealised (20%);
- ▶ pigem keskharidusega (37%) kui kõrgharidusega (25%) ja alg- või põhiharidusega (14%) vastajad;
- ▶ pigem madala (25%) ja keskmise (17%) kui kõrge (0%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem need, kelle tervise enesehinnang on halb.

Tabel 4.1. Suitsetamise alustamise seos tervise enesehinnanguga, %

		Enne 18. eluaastat	18-aastaselt või vanemalt	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	7	93	100
	Keskmine	36	64	100
	Halb	57	43	100

4.3. IGAPÄEVASED SUITSETAJAD

Hiiumaal on igapäevaseid suitsetajaid 26%, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 4.4). Näitaja on kõrgeim Emmaste vallas (35%) ja madalaim Kärdla linnas (19%). Vastajaid, kes pole mitte kunagi suitsetanud on Hiiumaal 46%. Mitte kunagi suitsetanud on kõige vähem Emmaste vallas ja Kärdla linnas (45%) ning kõige rohkem Pühalepa vallas (51%).

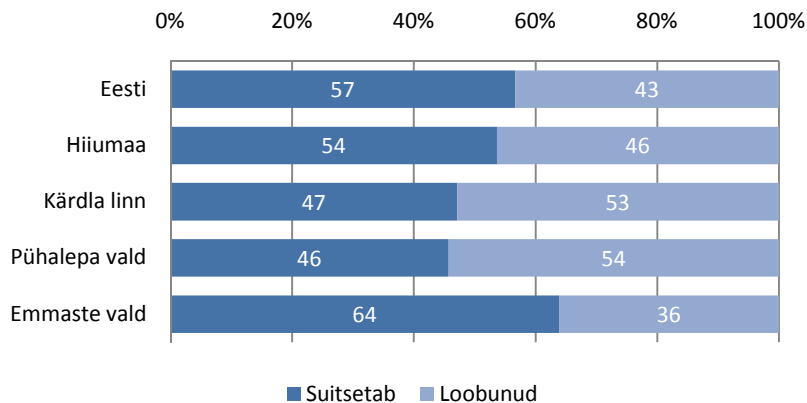
Joonis 4.4. Igapäevane suitsetamine

Igapäevased suitsetajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem keskealised (30%) ja noored (29%) kui vanemaealised (15%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (43%) kui keskkaridusega (24%) ja kõrgharidusega (9%) vastajad;
- ▶ pigem madala (34%) kui kõrge (25%) ja keskmise ostujõuga (17%) vastajad.

4.4. SUITSETAMISEST LOOBUMINE

Suitsetamisest loobumise küsimustele vastasid ainult need inimesed, kes mingil perioodil oma elus on tarvitanud erinevaid tubakatooteid. Suitsetamisest on loobunud 46% kõigist kunagi elus suitsetanudest Hiiumaal, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.5). Kõige vähem on loobujaid Emmaste vallas (36%) ja kõige enam Pühalepa vallas (54%).

*Joonis 4.5. Suitsetamisest loobumine
(vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud)*

Vastajaid, kes pole suitsetamist maha jätnud, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (65%) ja keskealsed (54%) kui vanemaealsed (35%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (69%) kui keskharidusega (54%) ja kõrgharidusega (26%) vastajad;
- ▶ pigem mitteaktiivsed (59%) kui töötavad (51%) ja töötud (49%);
- ▶ pigem madala (64%) kui kõrge (47%) ja keskmise (43%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (62%) kui elukaaslasega (47%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (58%) ja täisealiste lastega (57%) kui alaealiste lastega (43%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kelle tervise seisund ei piira igapäevast toimetulekut;
- ▶ pigem need, kes joovad end sagedamini purju;
- ▶ pigem need, kes on olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga.

*Tabel 4.2. Suitsetamisest loobumise seos teiste tunnustega, %**

		Suitsetab	Loobunud	Kokku
Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	42	58	100
	Ei ole piiratud	57	43	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Vähemalt üks kord nädalas	64	36	100
	1-3 korda kuus	73	27	100
	Mitte kordagi	42	58	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul***	Jah	76	24	100
	Ei	51	49	100

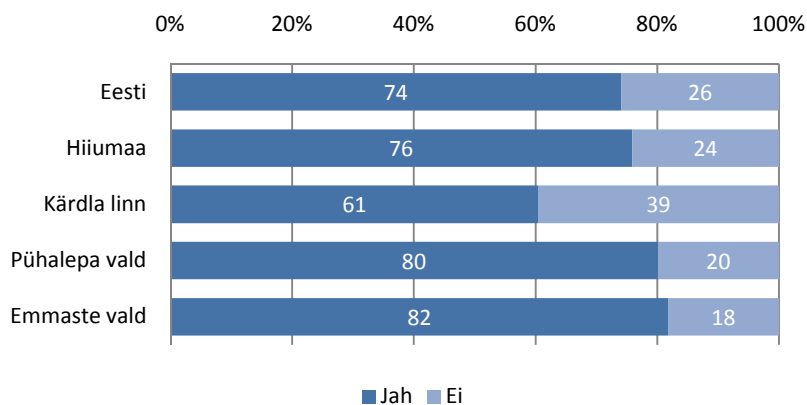
*Vastasid ainult need, kes on kunagi oma elus suitsetanud.

**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

***Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

Soov suitsetamisest loobuda

Küsimusele „Kas te soovite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult igapäevased suitsetajad. Nende hulgas on Hiiumaal 76% vastajaid, kes soovivad suitsetamisest loobuda, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.6). Kõige suurem on loobuda soovijate osakaal Emmaste vallas (82%) ja kõige madalam Kärdla linnas (61%).

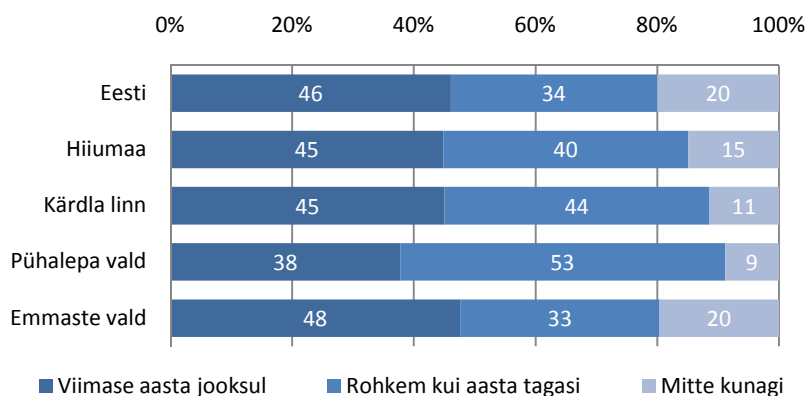
Joonis 4.6. Soov loobuda suitsetamisest
(vastasid ainult need, kes küsimustiku täitmise hetkel suitsetasid igapäevaselt)

Suitsetamisest loobuda soovijaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem keskealised (86%) kui noored (68%) ja vanemaealised (67%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (85%) ja keskharidusega (82%) kui alg- või põhiharidusega (69%) vastajad.

Suitsetamisest loobumise katsed

Küsimusele „Millal te viimati proovisite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult need, kes praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetavad. Uuringule eelnenud aasta jooksul püüdis suitsetamisest loobuda 45% vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.7). Kõige kõrgem on näitaja Emmaste vallas (48%) ja madalaim Pühalepa vallas (38%).

Joonis 4.7. Proovinud suitsetamisest loobuda

(vastasid ainult praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetajad)

Viimase aasta jooksul suitsetamisest loobuda proovinuid võib iseloomustada järgmiselt:

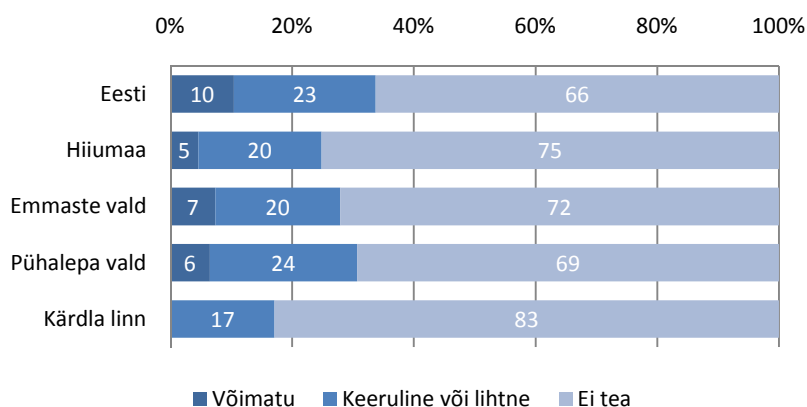
- ▶ pigem naised (63%) kui mehed (30%);
- ▶ pigem noored (60%) ja vanemaealised (57%) kui keskealised (27%);
- ▶ pigem keskharidusega (68%) ja kõrgharidusega (56%) kui alg- või põhiharidusega (15%) vastajad.

5. NARKOOTIKUMID

5.1. NARKOOTIKUMIDE LEVIK JA KÄTTESAADAVUS

Kanepi hankimine

Hiiumaa vastajatest 20% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida kanepit, mis on sarnane Eesti keskmisele. (joonis 5.1). Kõige enam hindasid kanepit kättesaadavaks Pühalepa valla vastajad (24%), näitaja oli kõige madalam Kärdla linnas (17%).

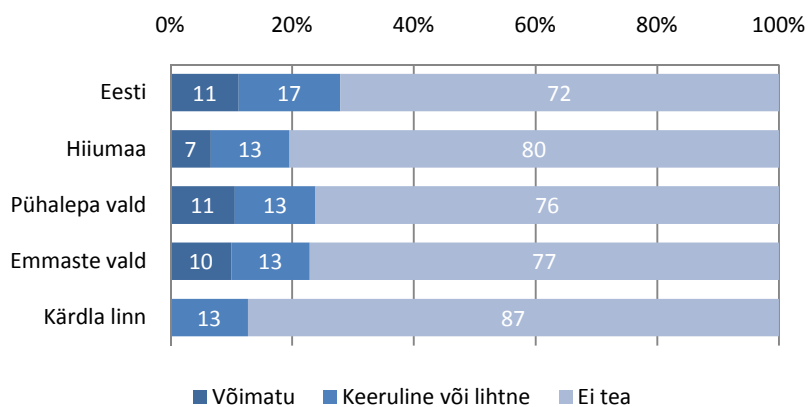

Joonis 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus

Kanepi hankimist peavad võimalikuks pigem noored (40%) kui vanemaealised (9%) ja keskealised (8%).

Teiste narkootikumide hankimine

Hiiumaa vastajatest 13% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin või heroiin. Näitaja on sarnane Eesti keskmisele 17% (joonis 5.2).

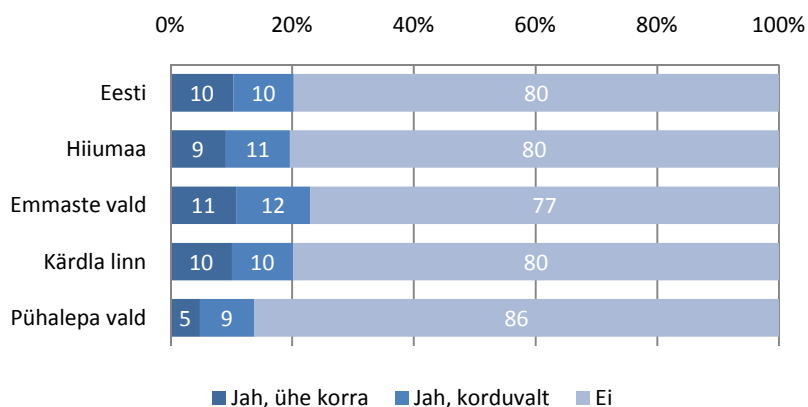
Joonis 5.2. Teiste narkootikumide hankimise võimalikkus

Noorte hulgas on rohkem vastajaid (24%), kes peavad võimalikuks teiste narkootikumide hankimist, kui vanemaealiste (9%) ja keskealiste hulgas (5%).

5.2. NARKOOTILISTE AINETE TARVITAMINE

Kanepi tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra kanepit tarvitanud on Hiiumaal võrdselt Eesti keskmisega 20% (joonis 5.3). Korduvaid kanepi tarvitajaid on Hiiumaa vastajatest 11%. Korduvaid kanepi tarvitajaid on kõige enam Emmaste vallas (12%), näitaja on madalaim Pühalepa vallas (9%).

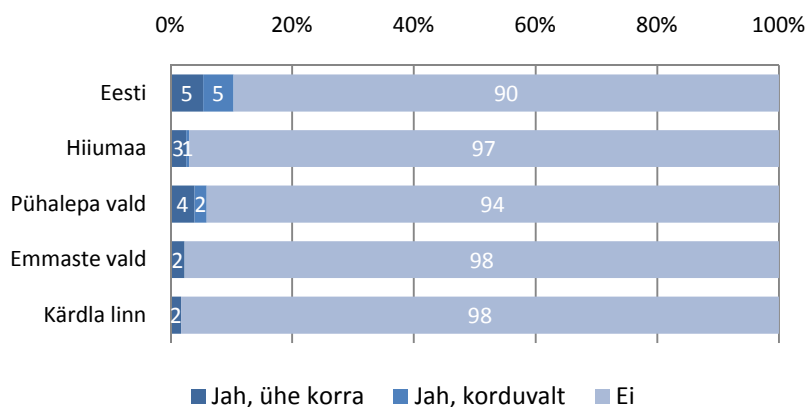
Joonis 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul

Korduvalt kanepit tarvitanuid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (15%) kui naised (7%);
- ▶ pigem noored (26%) kui keskealised (2%) ja vanemaealised (2%).

Teiste narkootikumide tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra tarvitanud selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin või heroiin, on Hiiumaal 4%, Eestis keskmiselt 10% (joonis 5.4). Kõige enam oli elu jooksul vähemalt ühe korra teisi narkootikume tarvitanud Pühalepa vallas (6%) ning vähem Emmaste vallas ja Kärdla linnas (2%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 5, tabel 5.4).

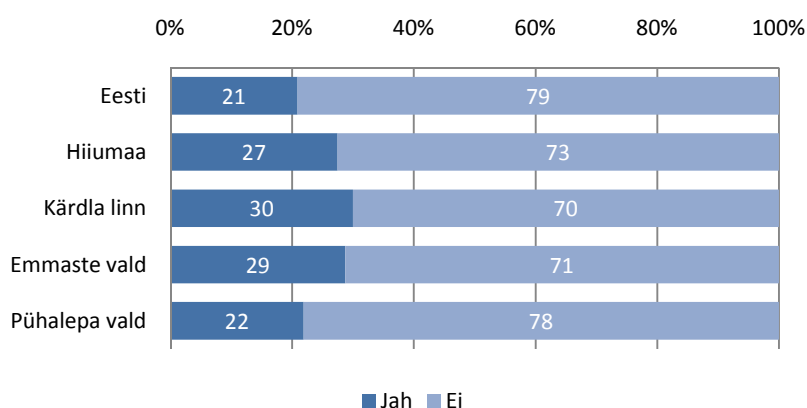
Joonis 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul

6. SOTSIAALSED SUHTED

6.1. SOTSIAALNE VÕRGUSTIK

Kuulumine organisatsiooni või ühingusse

Hiiumaa vastajatest kuulub 27% mõne organisatsiooni, ühingu või grupi liikmete hulka, mis on kõrgem Eesti keskmisest 21% (joonis 6.1). Madalaim on näitaja Pühalepa vallas (22%) ja kõige kõrgem Kärdla linnas (30%).

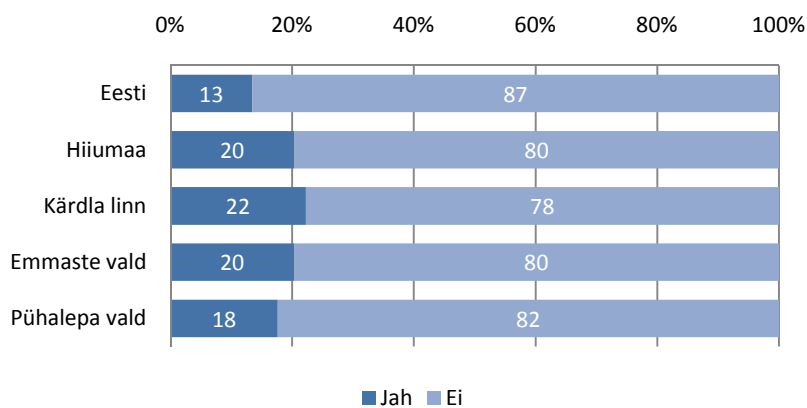
Joonis 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus

Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmeid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (33%) kui mehed (21%);
- ▶ pigem noored (37%) kui keskealised (23%) ja vanemaealised (20%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (46%) kui keskharidusega (29%) ja alg- või põhiharidusega (9%) vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (38%) kui elukaaslasega (20%) vastajad.

Kuulumine mittetulundusühingusse

Hiiumaal kuulub mittetulundusühingutesse 20% uuringus osalenud inimestest, mis on kõrgem Eesti keskmisest 13% (joonis 6.2). Kõige kõrgem on näitaja Kärdla linnas (22%) ja madalaim Pühalepa vallas (18%).

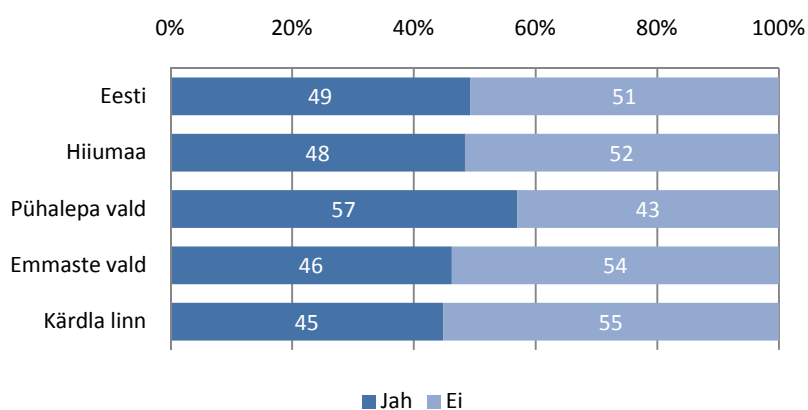
Joonis 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus

Mittetulundusühingute liikmeid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (28%) kui keskealised (19%) ja vanemaealised (12%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (30%) ja keskharidusega (24%) kui alg- või põhiharidusega (6%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (25%) kui mitteaktiivsed (15%) ja töötud (0%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (26%) kui elukaaslasega (16%) vastajad.

Suhtlemine internetis

Uuringus osalejad hindasid oma suhtlemisaktiivsust internetis. Neil paluti vastata, kuivõrd nad kasutavad suhtlemiseks e-posti, Facebooki, MSNi, Skype'i ja foorumeid. Hiiumaal (48%) on interneti kaudu suhtlejad sarnaselt Eesti keskmisele (joonis 6.3). Kõige kõrgem on internetis aktiivsete suhtlejate osakaal Pühalepa vallas (57%) ja madalaim Kärkla linnas (45%).

Joonis 6.3. Aktiivne suhtleja internetis

Aktiivseid internetis suhtlejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (85%) kui keskealised (33%) ja vanemaealised (20%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (68%) kui keskharidusega (47%) ja alg- või põhiharidusega (34%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (58%) kui töötavad (50%) ja mitteaktiivsed (44%).

6.2. KOGUKONNATUNNE

Uuringus osalejatel paluti vastata, kas nad on nõus kuue kogukonnatunnet iseloomustava väitega (tabel 6.1). Kogukonnatunde näitajad on Hiiumaal kõrgemad kui Eestis keskmiselt, maakonnasiseselt on erinevused väikesed. Kogukonnatunnet iseloomustavatele väidetele vastamine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on esitatud raporti lisa 6 (tabelites 6.4-6.9).

Tabel 6.1. Väidetega nõustujate osakaal Hiiumaa omavalitsuste lõikes, %

	Eesti	Hiiumaa	Kärdla linn	Pühalepa vald	Emmaste vald
Usaldan oma kodukandi inimesi	46	63	59	59	68
Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja	57	85	84	87	84
Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud	47	59	63	60	56
Minu kodukandi asjad on olulised	75	89	90	92	86
Suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis	31	37	26	48	40
Osalen oma kodukandi tegevustes	36	44	50	35	44

6.3. PEAMISED INFOKANALID

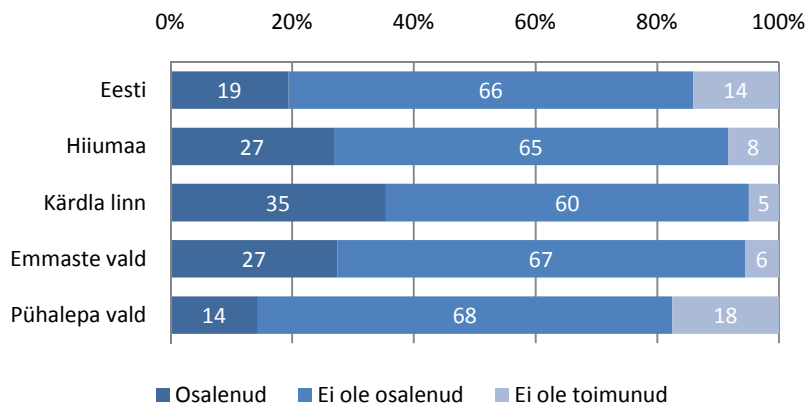
Uuringus osalejatel paluti vastata, millised on peamised infokanalid, kust nad saavad infot elukohas pakutavate teenuste, sündmuste jms kohta. Tabelis 6.2. on esitatud neli kõige sagedamini valitud infokanalit omavalitsuste lõikes. Infokanalite järjestused Eestis ja Hiiumaal nelja tähtsaima osas veidi erinevad: nimelt kui Hiiumaal on levinuimaks kanaliks linna või valla ajaleht, siis Eestis on selleks pere, sõbrad ja kolleegid.

Tabel 6.2. Neli peamist infokanalit, nummerdatud tähtsuse järjekorras

	Eesti	Hiiumaa	Kärdla linn	Pühalepa vald	Emmaste vald
Pere, sõbrad ja kolleegid	I	II	II	II	I
Linna või valla ajaleht	II	I	I	I	II
Maakonna ajaleht	III	III	III	III	III
KOV koduleht	IV	IV	IV	IV	IV

6.4. OSALEMINE TERVISETEEMALISTEL ÜRITUSTEL

Uuringus osalejatelt küsiti, kas nad on viimase aasta jooksul osalenud mõnel kohalikul terviseemalisel üritusel. Hiiumaal vastas küsimusele jaatavalt 27%, mis on kõrgem Eesti keskmisest 19% (joonis 6.4). Kõige suurem on osalemismäär Kärdla linnas (35%) ja kõige madalam Pühalepa vallas (14%). Pühalepa vallas on ka kõige enam neid vastajaid, kellele teadaolevalt pole taolisi üritusi toimunud (18%).

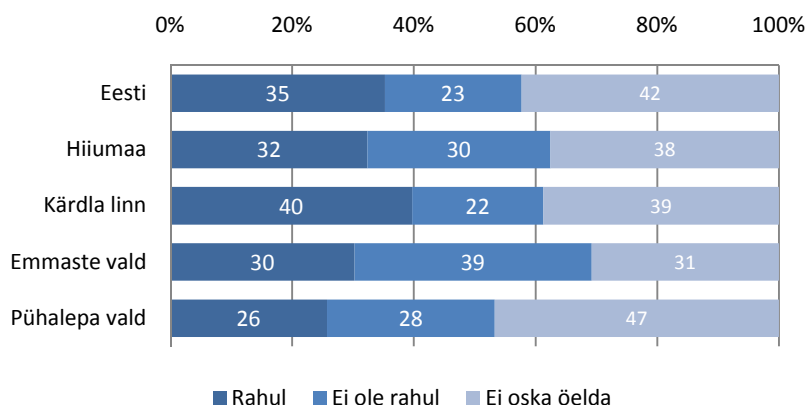
Joonis 6.4. Osalemine elukohas toimunud terviseemalisel üritusel

Terviseemalistel üritustel osalejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (36%) kui mehed (16%);
- ▶ pigem noored (37%) kui vanemaealised (22%) ja keskealised (21%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (43%) kui keskharidusega (26%) ja alg- või põhiharidusega (16%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (29%) kui mitteaktiivsed (24%) ja töötud (17%);
- ▶ pigem kõrge (37%) kui keskmise (33%) ja madala ostujõuga (17%) vastajad.

6.5. RAHULOLU VABA AJA VEETMISE VÕIMALUSTEGA

Oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega on rahul 32% Hiiumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 6.5). Kõrgeim on näitaja Kärdla linnas (40%) ja kõige madalam Pühalepa vallas (26%).

Joonis 6.5. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega

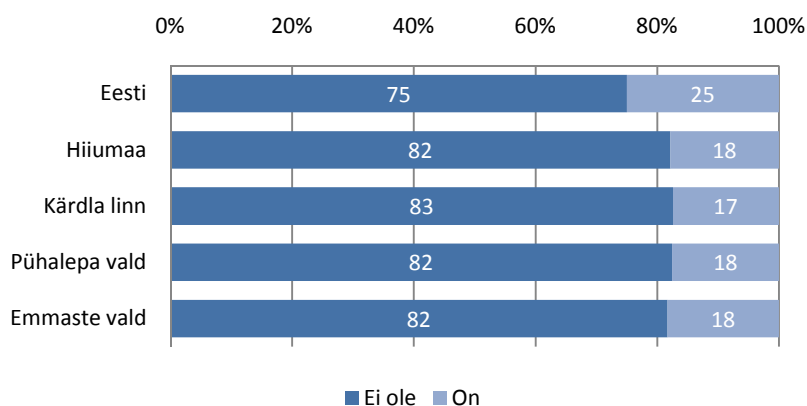
Huvitegevuse ja vaba aja võimalustega rahulolijaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (37%) kui mehed (27%);
- ▶ pigem noored (43%) kui keskealised (31%) ja vanemaealised (19%);
- ▶ pigem keskharidusega (37%) ja kõrgharidusega (37%) kui alg- või põhiharidusega (20%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (41%) ja töötavad (38%) kui mitteaktiivsed (22%);
- ▶ pigem keskmise (37%) ja madala (37%) kui kõrge (25%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (37%) ja täisealiste lastega (36%) kui alaealiste lastega (31%) leibkondade liikmed.

7. VAIMNE TERVIS

7.1. DEPRESSIOONI SÜMPTOMID⁴

Depressiooni sümptomeid esineb Hiiumaa vastajate hulgas 18%, näitaja on madalam Eesti keskmisest 25% (joonis 7.1). Maakonna siseselt on erinevused väikesed.

Joonis 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine

Depressiooni sümptomitega vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (26%) kui keskharidusega (17%) ja kõrgharidusega (10%) vastajad;
- ▶ pigem mitteaktiivsed (34%) kui töötavad (10%) ja töötud (8%);
- ▶ pigem need, kes hindavad oma tervislikku seisundit halvaks;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul oma lähisuhetega;
- ▶ pigem need, kes on füüsiliselt madala aktiivsusega.

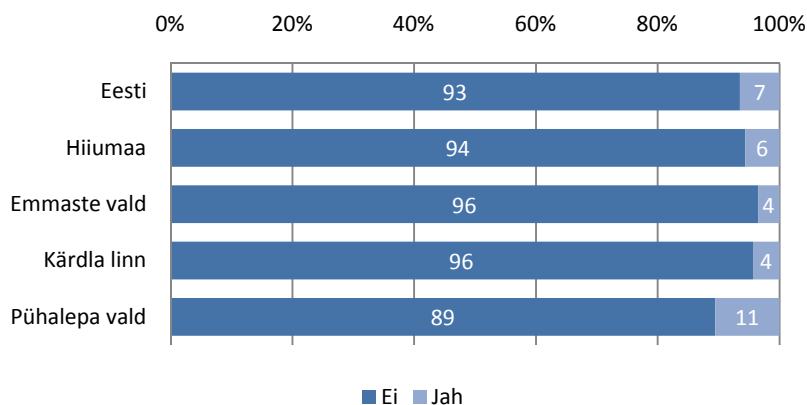
Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemise seos teiste tunnustega, %

		On	Ei ole	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	13	87	100
	Keskmine	18	82	100
	Halb	42	58	100
Suhted lastega	Rahul	10	90	100
	Ei ole rahul	49	51	100
Suhted õdede-vendadega	Rahul	15	85	100
	Ei ole rahul	30	70	100
Vabal ajal liikumisharrastusega tegelemine	Üldse mitte või 1-2 korda kuus	21	79	100
	Üks või mitu korda nädalas	14	86	100

⁴ Depressiooni sümptomite esinemist mõõdeti emotsionaalse enesetunde küsimustiku (EEK) depressiooni skaala põhjal, mille koostamisel on aluseks olnud psüühikahäirete rahvusvahelistes klassifikatsioonides esitatud depressiooni diagnostilised kriteeriumid. Allikas: Aluoja, A., Shlik, J., Vasar, V., Luuk, K., Leinsalu, M. (1999). Development and psychometric properties of the Emotional State Questionnaire, a self-report questionnaire for depression and anxiety. Nordic Journal of Psychiatry 53(6), 443–449. Depressiooni sümptomite esinemine ei näita psüühikahäire olemasolu, vaid viitab selle riskile.

7.2. SUITSIIDIKATSE

Hiiumaa vastajatest 6% on püüdnud endalt elu võtta, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 7.2). Kõige kõrgem on suitsiidi üritanud vastajate osakaal Pühalepa vallas (11%) ja madalam Emmaste vallas ja Kärdla linnas (4%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 7, tabel 7.2).

Joonis 7.2. Suitsiidikatse elu jooksul

Suitsiidikatse üle elanud vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem need, kellel on halb tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kellel esineb depressiooni sümptomeid;
- ▶ pigem need, kes on ühe korra tarvitanud kanepit;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul suhetega oma abikaasa või partneriga.

Tabel 7.2. Suitsiidikatse seos teiste tunnustega, %

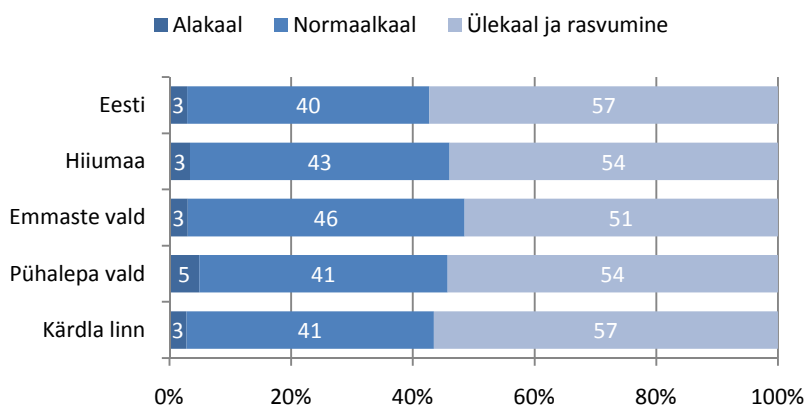
		Jah	Ei	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	4	96	100
	Keskmine	5	95	100
	Halb	17	83	100
Depressiooni sümptomid	Ei ole	2	98	100
	On	17	83	100
Kanepi tarvitamine	Jah, ühe korra	21	79	100
	Jah, korduvalt	0	100	100
	Ei	5	95	100
Suhted abikaasa või partneriga	Rahul	5	95	100
	Ei ole rahul	37	63	100

8. KEHALINE AKTIIVSUS

8.1. KEHAMASSIINDEKS

Uuringus osalejatel paluti üles märkida oma kehakaal ja pikkus, mille alusel arvutati iga vastaja kehamassiindeks. Kehamassiindeks jaotati nelja kategooriasse: alakaal, normaalkaal, ülekaal ja rasvumine.

Normaalkaalulisi on Hiiuma maakonnas 43%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.1). Ülekaaluliste ja rasvunute osakaal Hiiumaal (54%) on samuti sarnane Eesti keskmisele. Kõige enam on ülekaalulisi ja rasvunuid Kärdla linnas (57%) ning kõige vähem Emmaste vallas (51%).

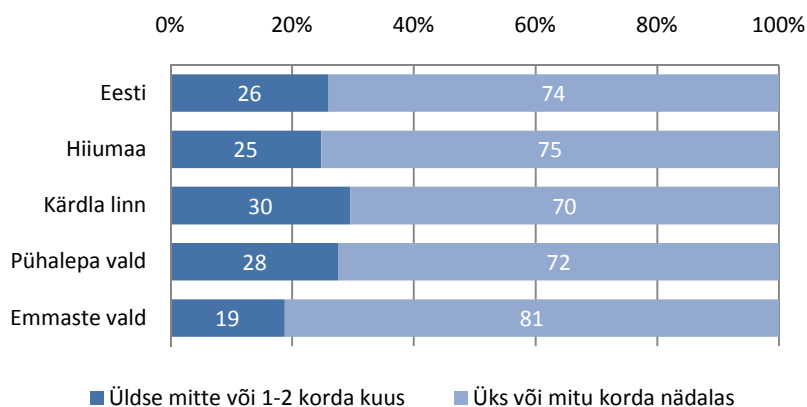
Joonis 8.1. Kehamassiindeks

Ülekaalulisi ja rasvunuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem kõrgharidusega (59%) kui keskharidusega (53%) ja alg- või põhiharidusega (51%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (69%) kui keskmise (51%) ja madala ostujõuga (49%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (67%) kui alaealiste lastega (40%) ja ilma lasteta (36%) leibkondade liikmed.

8.2. LIIKLEMINE JALGSI VÕI JALGRATTAGA

Vastajad märkisid, kui sageli nad viimase 30 päeva jooksul käisid jala või sõitsid rattaga vähemalt 30 minutit. Vähemalt korra nädalas liigub Hiiumaal sedasi 75% vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.2). Kõige vähem on regulaarselt jalgsi või rattaga liiklejaid Kärdla linnas (70%) ja kõige enam Emmaste vallas (81%).

Joonis 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

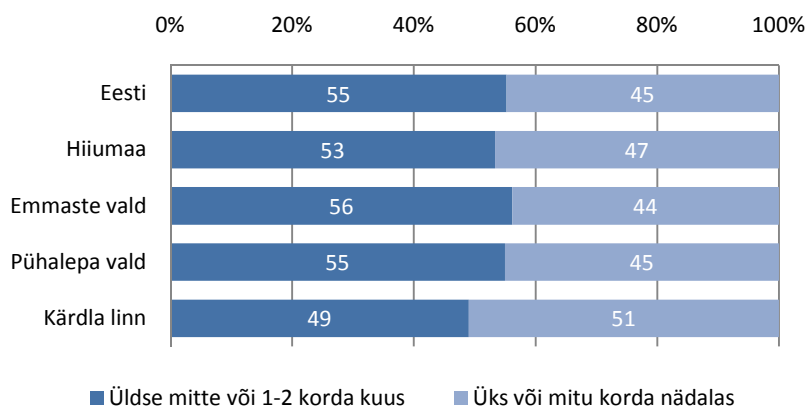
Vastajaid, kes on passiivsemad jalgsi või rattaga liiklejad, saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem keskealised (37%) kui noored (17%) ja vanemaealised (17%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (37%) kui keskharidusega (23%) ja kõrgharidusega (14%) vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (32%) kui ilma elukaaslaseta (15%) vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (31%) kui täisealiste lastega (26%) ja ilma lasteta (13%) leibkondade liikmed.

8.3. FÜÜSILINE AKTIIVSUS VABAL AJAL

Füüsilise aktiivsuse kirjeldamiseks paluti uuringus osalejatel vastata küsimusele „Kui sageli tegelesite vabal ajal vähemalt 30 minutit sellise liikumisharrastusega, mis ajas teid kergelt hingeldama ja higistama?“

Vähemalt korra nädalas tegeleb sellise harrastusega 47% Hiiumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.3). Füüsiliselt on kõige aktiivsemad Kärkla linna (51%) ja kõige passiivsemad Emmaste valla (44%) vastajad.

Joonis 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Füüsiliselt väheaktiivseid vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

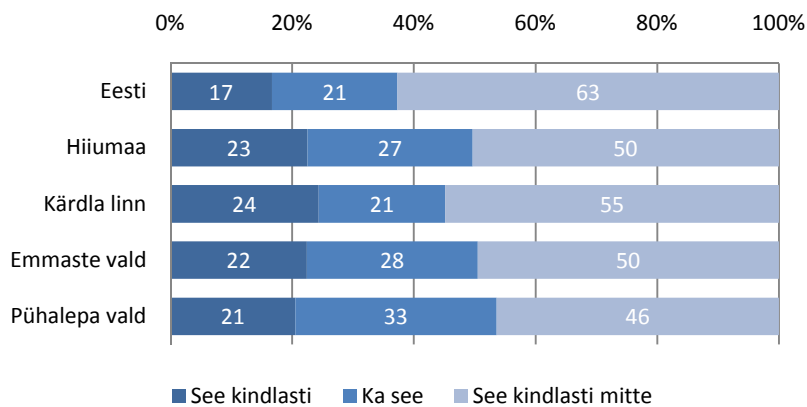
- ▶ pigem mehed (59%) kui naised (49%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (61%) kui keskharidusega (55%) ja kõrgharidusega (41%) vastajad;
- ▶ pigem madala (60%) kui kõrge (54%) ja keskmise (46%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem täisealiste (58%) ja alaealiste lastega (53%) kui ilma lasteta (40%) vastajad.

8.4. FÜÜSILISE AKTIIVSUSE TAKISTAJAD

Füüsiliselt väheaktiivsetel vastajatel paluti hinnata, millised erinevad takistavad tegurid piiravad nende füüsilist aktiivsust.

Sobiva asukoha puudumine

Sobiva asukoha puudumise tõi takistusena välja 50% Hiiumaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 38% (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Pühalepa valla vastajad (54%) ja kõige vähem Kärdla linna (45%) vastajad.

Joonis 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine

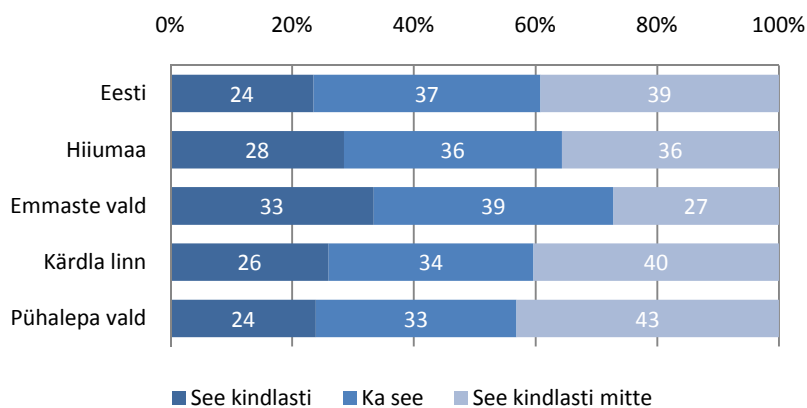
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva asukoha puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (62%) ja keskealised (52%) kui vanemaealised (29%);
- ▶ pigem keskharidusega (55%) ja alg- või põhiharidusega (51%) kui kõrgharidusega (35%) vastajad;
- ▶ pigem madala (52%) kui kõrge (44%) ja keskmise (42%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (63%) kui täisealiste lastega (48%) ja ilma lasteta (45%) leibkondade liikmed.

Harrastuse kallis hind

Harrastuse kalli hinna tõi takistusena välja 64% Hiiumaa vastajatest, mis sarnaneb Eesti keskmisele (joonis 8.5). Kõige enam pidasid seda takistuseks Emmaste valla (72%) vastajad ja kõige vähem Pühalepa valla (57%) vastajad.

Joonis 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind

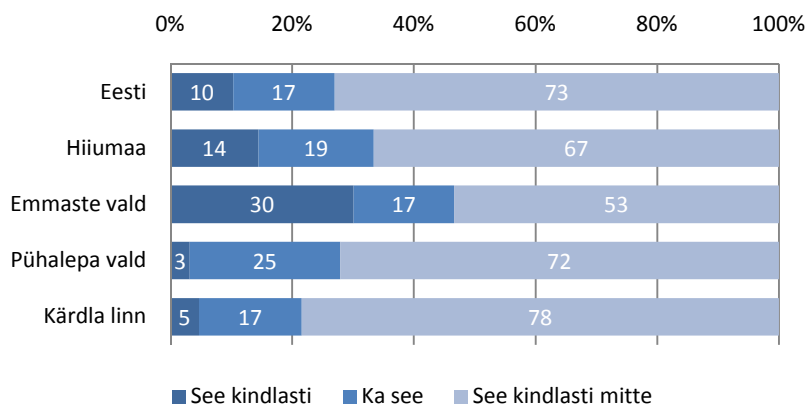
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Harrastuse kallist hinda näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (69%) ja vanemaealised (69%) kui keskealised (57%);
- ▶ pigem keskharidusega (70%) ja alg- või põhiharidusega (67%) kui kõrgharidusega (45%) vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (73%) kui ilma elukaaslaseta (51%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (69%) ja alaealiste lastega (63%) kui ilma lasteta (51%) leibkondade liikmed.

Sobiva transpordi puudumine harrastuskohta jõudmiseks

Sobiva transpordi puudumise tõi takistusena välja 33% Hiiumaa vastajatest, mis on kõrgem Eesti keskmisest 27% (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Emmaste valla (47%) vastajad ja kõige vähem Kärdla linna (22%) vastajad.

Joonis 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine

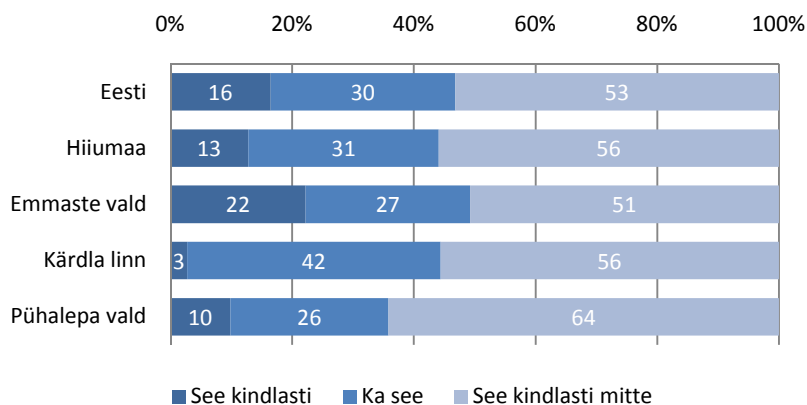
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva transpordi puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (43%) ja vanemaealised (39%) kui keskealised (20%);
- ▶ pigem ilma lasteta (48%) kui alaealiste lastega (32%) ja täisealiste lastega (28%) leibkondade liikmed.

Vajalike vahendite puudumine

Vajalike vahendite puudumise tõi takistusena välja 44% Hiiumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Emmaste valla (49%) vastajad ja kõige vähem Pühalepa valla (36%) vastajad.

Joonis 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine

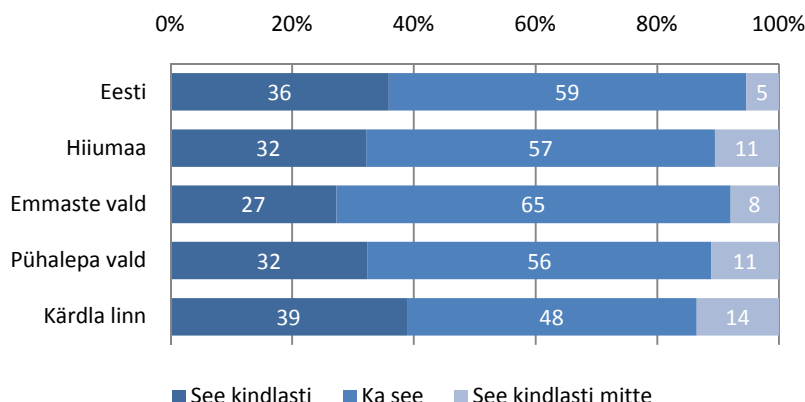
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Vajalike vahendite puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem keskealised (52%) ja vanemaealised (46%) kui noored (36%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (60%) kui keskharidusega (42%) ja kõrgharidusega (25%) vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (54%) kui ilma elukaaslaseta (38%) vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (54%) ja täisealiste lastega (51%) kui ilma lasteta (24%) leibkondade liikmed.

Huviipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

Huvi või aja puudumise, vähese viitsimise ja väsimuse tõi takistusena välja 89% Hiiumaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 95% (joonis 8.4). Kõige vähem pidasid seda takistuseks Kärdla linna vastajad (87%) ja kõige enam Emmaste valla (92%) vastajad.

Joonis 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenu 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Huvi või aja puudumist, vähest viitsimist ja väsimust näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (92%) ja keskharidusega (92%) kui kõrgharidusega (78%) vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (93%) kui ilma elukaaslaseta (83%) vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (100%) ja ilma lasteta (96%) kui täisealiste lastega (84%) leibkondade liikmed.

8.5. VAJADUS SPORTIMISKOHA JÄRGI

Uuringus osalenutele esitati küsimus „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“ Tabelis 8.1 on esitatud neli kõige sagedamini antud vastust. Enamikes Hiiumaa omavalitsustes on vastajate arvates kõige suurem nõudlus ujula järele. Populaarsuselt teine eelistus on rulluisu- ja jalgrattatee ning kolmas jõusaal.

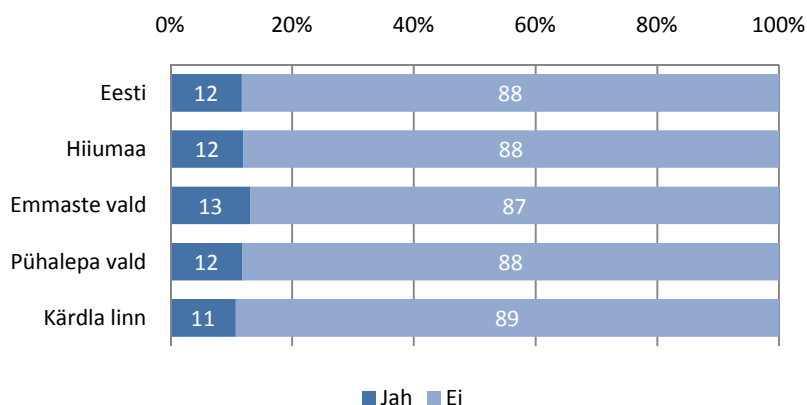
Tabel 8.1. „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“ – neli populaarseimat vastust tähtsuse järjekorras

	Eesti	Hiiumaa	Kärdla linn	Pühalepa vald	Emmaste vald
Ujula	I	I	I	I	I
Rulluisu- ja jalgrattatee	II	II	II	II	II
Jõusaal	III	III	III	III	III
Tenniseväljak	IV	IV	IV	IV	IV
Aeroobika ja võimlemine			III		

9. SEKSUAALTERVIS

9.1. SEKSUAALVAHEKORD JUHUPARTNERIGA

Küsitlertel, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras, paluti vastata, kas nad on uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga. Hiiumaa vastajatest on 12% uuringule eelnenud aasta jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga, näitaja on võrdne Eesti keskmisega (joonis 9.1).

Joonis 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olnuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (22%) kui keskealised (10%) ja vanemaealised (2%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 9.1. Seksuaalvahekord juhupartneriga, seos alkoholi tarvitamise regulaarsusega %*

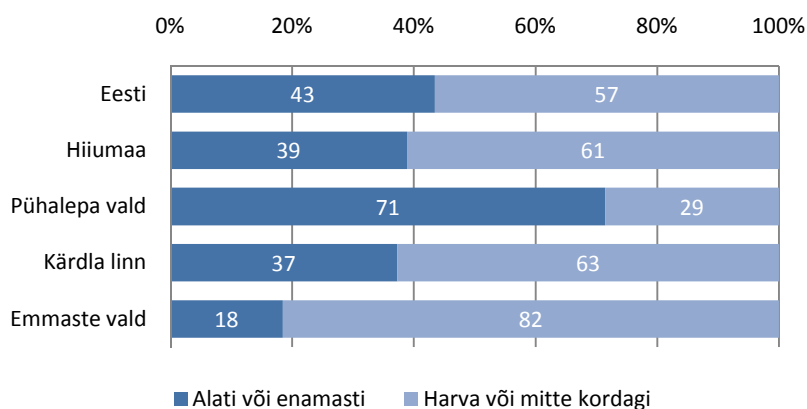
		Jah	Ei	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Mitte kordagi	6	94	100
	1-3 korda kuus	6	94	100
	Vähemalt üks kord nädalas	24	76	100

*Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

9.2. KONDOOMI KAASAS KANDMINE

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus, küsiti „Kui sageli te olete viimase 12 kuu jooksul kandnud endaga kondoomi kaasas?“

Hiiumaa vastajatest 39% väitis, et kannab kondoomi alati või enamasti kaasas, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 9.2). Kõrgeim on näitaja Pühalepa vallas (71%) ja madalaim Emmaste vallas (18%).

Joonis 9.2. Kondoomide kaasas kandmine

(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

Kondoomi kannavad alati või enamasti kaasas:

- ▶ pigem mehed (55%) kui naised (20%);
- ▶ pigem noored (45%) kui keskealised (32%) ja vanemaealised (0%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (83%) kui alg- või põhiharidusega (26%) ja keskharidusega (17%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 9.2. Kondoomide kaasas kandmise seos korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamisega %*

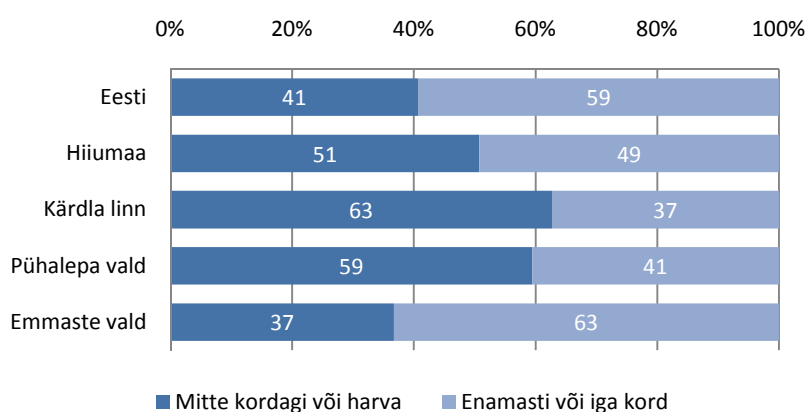
		Alati või enamasti	Harva või mitte kordagi	Kokku
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine	Mitte kordagi	38	62	100
	1-3 korda kuus	22	78	100
	Vähemalt üks kord nädalas	84	16	100

*Vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga.

9.3. KONDOOMI KASUTAMINE JUHUSLIKU SEKSUAALVAHEKORRA AJAL

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus, küsiti „Kui sageli viimase 12 kuu jooksul kasutasite kondoomi, kui olite seksuaalvahekorras juhupartneriga?“

Hiiumaa vastajatest 49% väitis, et kasutas kondoomi enamasti või iga kord, mis on madalam Eesti keskmisest 59% (joonis 9.2). Neid, kes jätsid kondoomi enamasti kasutamata on kõige enam Kärdla linnas (63%) ja kõige vähem Emmaste vallas (37%).

Joonis 9.3. Kondoomi kasutamine juhusliku seksuaalvahekorra ajal

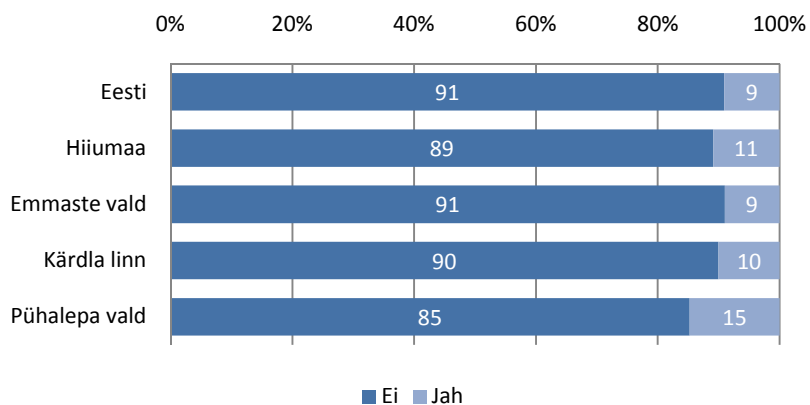
(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olles jätsid kondoomi enamasti kasutamata:

- ▶ pigem naised (70%) kui mehed (34%);
- ▶ pigem vanemaealised (100%) ja keskealised (79%) kui noored (30%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (74%) kui kõrgharidusega (46%) ja keskharidusega (42%) vastajad.

9.4. SEKSUAALVÄGIVALD

Kõigist Hiiumaa vastajatest, kes kunagi on seksuaalvahekorras olnud on 11% kogenud seksuaalvägivalda ehk olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu oma tahtmist, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 9.4). Kõige kõrgem on näitaja Pühalepa vallas (15%) ja madalaim Emmaste vallas (9%).

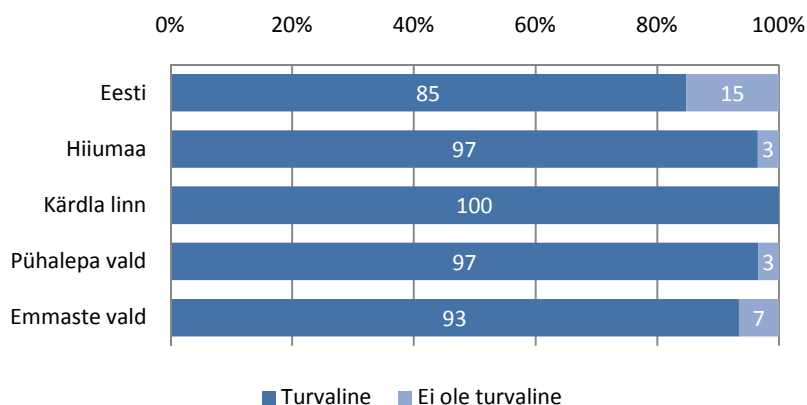
Joonis 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist
(vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

Seksuaalvägivalda on kogenud pigem keskealised (14%) ja noored (12%) kui vanemaealised (4%) vastajad.

10. TURVALISUS JA OHUTUS

10.1. ELUKOHA TURVALISUS

Uuringus osalejatel paluti vastata, kui turvaliseks nad hindavad oma elukohta. Hiiumaa vastajatest 97% leiab, et tema elukoht on turvaline, mis on kõrgem Eesti keskmisest 85% (joonis 10.1). Kärdla linnas tunnevad ennast turvaliselt kõik vastajad, madalaim on näitaja Emmaste vallas (93%).

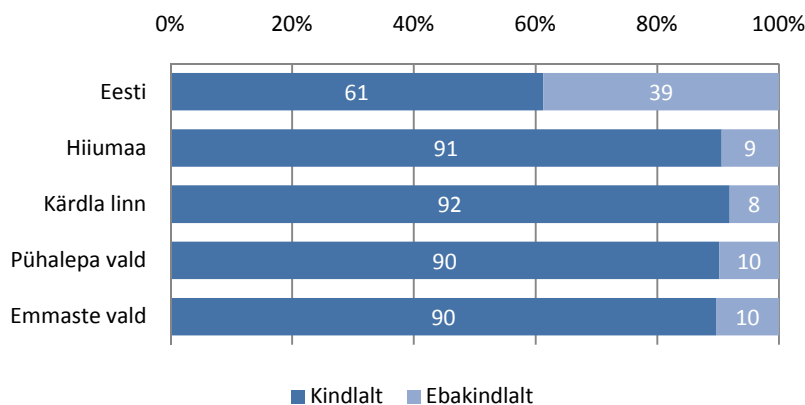

Joonis 10.1. Elukohta turvalisus

Oma elukohta ei pea turvaliseks pigem alaealiste lastega (14%) kui täisealiste lastega (2%) ja ilma lasteta (0%) leibkondade liikmed.

10.2. TURVATUNNE OMA ELUKOHAS PIMEDAL AJAL

Hiiumaa vastajatest 9% tunneb ennast ebakindlalt käies oma elukohas üksinda väljas pärast pimeduse saabumist, mis on oluliselt madalam Eesti keskmisest 39% (joonis 10.2). Maakonna siseselt on erinevused väikesed.

Joonis 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“

Vastajaid, kes tunnevad end oma elukohas pimedal ajal ebakindlalt, saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem naised (14%) kui mehed (4%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (14%) ja täisealiste lastega (11%) kui ilma lasteta (0%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel on halb tervise enesehinnang.

Tabel 10.1. Kindlustunne pimedas väljaskäimise ajal, seos tervise enesehinnanguga, %

		Ebakindlalt	Kindlalt	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	13	87	100
	Keskmine	4	96	100
	Halb	22	78	100

10.3. ÜMBRUSKONNA OHUTUS

Uuringus osalejatel paluti hinnata erinevate tegevuste ohutust oma elukohas (tabel 10.2). Sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on vastused esitatud lisa 10, tabelites 10.3-10.8.

Uuringus osalenud omavalitsustest eristub Pühalepa vald, kus jalgrattaga sõitmist peetakse kõige ohtlikumaks. Veekogudes ujumist peavad kõige enam ohtlikuks Kärdla linna vastajad. Hiiumaal ei peeta ohtlikuks jala kooli või tööle minemist, samuti ei pea hiiumaalsed ohtlikuks parkide ja haljasalade ning mänguväljakute kasutamist (tabel 10.2).

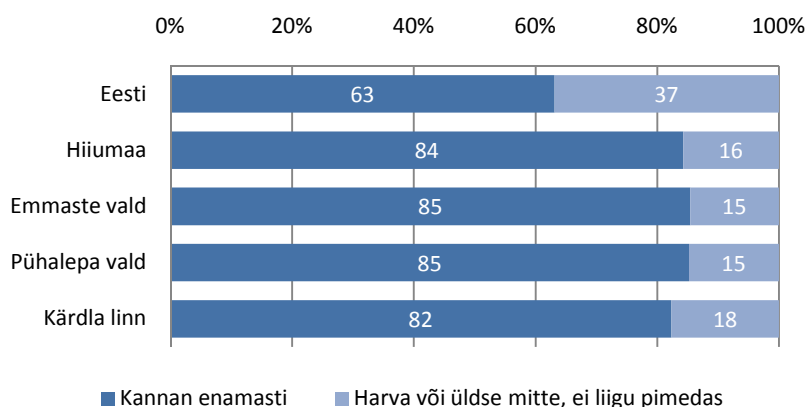
Tabel 10.2. Vastajad, kes peavad erinevaid tegevusi elukohas ohtlikuks, %

	Eesti	Hiiumaa	Kärdla linn	Pühalepa vald	Emmaste vald
Jalgsi tööle või kooli minemine	6	0	0	0	0
Sõidutee ületamine	18	4	4	1	7
Jalgrattaga sõitmine	27	5	3	12	4
Parkides ja haljasaladel jalutamine	7	1	2	2	1
Mänguväljakute kasutamine	3	0	0	0	0
Veekogudes ujumine	18	3	8	3	0

10.4. TURVAVAHENDITE KASUTAMINE

Helkuri kasutamine

Uuringus osalenutel paluti vastata, kui tihti nad kasutavad pimedal ajal valgustamata tänavatel või teedel liikudes helkurit. Vastajaid, kes kannavad helkurit alati või enamasti on Hiiumaal 84%, mis on kõrgem Eesti keskmisest 63% (joonis 10.3). Maakonna siseselt on erinevused väikesed.

Joonis 10.3. Helkuri kandmine

Alati või enamasti helkuri kandjaid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem naised (92%) kui mehed (75%);
- ▶ pigem keskharidusega (89%) ja kõrgharidusega (84%) kui alg- või põhiharidusega (76%) vastajad.

Turvavöö kasutamine

Uuringus osalenutel paluti vastata, millised on nende turvavöö kasutamise harjumused (tabel 10.3). Hiiumaa vastajate turvavöö kasutamise harjumused on sarnased Eesti keskmisele.

Juhina kasutavad turvavööd alati kõige enam uuringus osalenud Pühalepa vallas (82%) ja kõige vähem Kärdla linnas (66%). Kaassõitjana esiistmel on samuti enim turvavöö kasutajaid Pühalepa vallas (96%) ja kõige vähem Kärdla linnas (84%). Tagaistmel kasutatakse turvavööd oluliselt vähem Kärdla linnas (49%).

Turvavöö kasutamise ülevaade sotsiaal-demograafiliste näitajate lõikes on esitatud raporti lisades (lisa 10 tabelites 10.10-10.12).

Tabel 10.3. Alati turvavöö kasutamine, %

	Eesti	Hiiumaa	Kärdla linn	Pühalepa vald	Emmaste vald
Juhina	70	71	66	82	68
Esiistmel kaassõitjana	93	91	84	96	95
Tagaistmel kaassõitjana	59	63	49	71	71

LISA 1. TERVISESEISUND

Tabel 1.1. Tervise enesehinnang, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Hea	36	54	65	44	17	31	46	59	53	33	34	44	44	52
Keskmine	57	37	35	50	59	57	45	38	44	67	48	47	51	40
Halb	7	9	0	6	24	12	8	3	3	0	18	9	5	8

	Perekonnaseis			Leibkond	
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Hea	41	48	42	61	43
Keskmine	49	45	49	32	48
Halb	10	7	9	7	10

Tabel 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või terviseprobleem, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Jah	54	45	38	51	63	55	47	47	44	33	61	55	48	45
Ei	46	55	62	49	37	45	53	53	56	67	39	45	52	55

	Perekonnaseis			Leibkond	
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Jah	48	50	53	56	47
Ei	52	50	47	44	53

Tabel 1.3. Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Kesk-haridus	Kõrg-haridus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Piiratud	30	28	17	27	51	39	25	26	20	16	47	30	28	29
Ei ole piiratud	70	72	83	73	49	61	75	74	80	84	53	70	72	71

	Perekonnaseis			Leibkond	
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Piiratud	32	27	34	21	30
Ei ole piiratud	68	73	66	79	70

Tabel 1.4. Vererõhu mõõtmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk-haridus	Kõrg-haridus
Viimase 2 aasta jooksul	89	88	90	85	91	85	89	90
Rohkem kui 2 aastat tagasi	11	12	10	15	9	15	11	10
Mitte kunagi	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk-haridus	Kõrg-haridus
Viimase 2 aasta jooksul	70	66	58	69	81	65	64	79
Rohkem kui 2 aastat tagasi	20	25	24	25	17	24	27	12
Mitte kunagi	9	9	19	6	2	11	9	8

Tabel 1.6. Eesnäärme uuring (vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat), %

	Haridus		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	28	0	100
Rohkem kui 2 aastat tagasi	21	36	0
Mitte kunagi	51	64	0

Tabel 1.7. Mammograafia uuring (vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat), %

	Vanus		Haridus		
	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	32	43	22	23	46
Rohkem kui 2 aastat tagasi	12	37	24	16	11
Mitte kunagi	56	20	54	61	43

Tabel 1.8 Perearsti või pereõe teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	58	56	78	50	37	60	56	59
Samal nädalal	29	36	19	36	48	27	36	31
Hiljem kui nädala pärast	5	3	1	6	5	6	8	0
Ei oska öelda	9	4	2	8	10	7	1	10

Tabel 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	24	17	34	16	7	24	19	14
Samal nädalal	32	31	37	31	24	28	30	39
Hiljem kui nädala pärast	20	31	14	33	30	30	28	19
Ei oska öelda	24	20	14	19	39	17	23	27

Tabel 1.10. Psühholoogiline nõustamisteenus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	7	10	16	6	2	10	8	2
Samal nädalal	4	5	4	7	2	7	4	3
Hiljem kui nädala pärast	13	3	9	9	4	7	11	6
Ei oska öelda	76	82	72	78	93	76	78	89

Tabel 1.11. Ravimite kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	42	47	62	41	26	39	40	55
11-30 minutit	38	35	30	40	40	46	43	26
31 minutit või kauem	18	14	8	16	27	12	17	16
Ei oska öelda	2	4	0	3	8	3	1	3

Tabel 1.12. Toidukaupade kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	53	57	74	54	32	54	52	60
11-30 minutit	36	33	23	38	44	33	39	31
31 minutit või kauem	9	8	3	6	20	11	8	6
Ei oska öelda	2	1	0	2	4	2	1	3

Tabel 1.13. Alkoholi kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	53	57	74	50	36	54	54	61
11-30 minutit	33	31	23	36	36	34	32	29
31 minutit või kauem	2	8		3	17	5	3	5
Ei oska öelda	12	5	3	11	11	6	11	5

Tabel 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	54	56	74	50	35	54	53	61
11-30 minutit	32	29	23	34	36	30	32	29
31 minutit või kauem	2	8		3	16	5	3	5
Ei oska öelda	12,5	7	3	13	14	11	13	5

LISA 2. TOITUMINE

Tabel 2.1. Hommikusöögi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk-haridus	Kõrg-haridus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Vähemalt pooltel päevadel	93	85	87	85	95	83	89	95	92	61	88	84	91	89
Harva või üldse mitte	7	15	13	15	5	17	11	5	8	39	12	16	9	11

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Vähemalt pooltel päevadel	90	87	91	78	92	
Harva või üldse mitte	10	13	9	22	8	

Tabel 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk-haridus	Kõrg-haridus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei söö üldse, mõned portsjonid nädalas	64	50	52	53	65	74	55	40	51	80	60	50	63	52
1-2 portsjonit päevas	30	34	36	31	30	17	35	41	35	9	33	31	26	41
3-4 portsjonit päevas	2	10	7	9	3	4	5	12	9	0	4	8	6	5
5 ja rohkem portsjonit päevas	4	6	6	7	2	5	5	7	6	11	3	11	5	2

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Ei söö üldse, mõned portsjonid nädalas	62	50	46	50	60	
1-2 portsjonit päevas	28	36	39	33	31	
3-4 portsjonit päevas	4	9	5	9	6	
5 ja rohkem portsjonit päevas	6	5	10	8	3	

Tabel 2.3. Energiajookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	89	90	78	96	98	89	87	97	93	90	90	89	83	94
1-7 päeval nädalas	11	10	22	4	2	11	13	3	7	10	10	11	17	6

Tabel 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	63	71	37	79	92	65	63	81	69	69	66	71	67	66
1-2 päeval nädalas	20	22	43	13	2	19	25	15	18	20	24	14	28	21
3-7 päeval nädalas	17	7	20	8	6	16	13	4	13	11	10	15	5	13

Tabel 2.5. Pitsa, pirukate, saiakeste ja hamburgerite söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	47	47	23	65	54	57	33	67	32	55	54	53	48	47
1-2 päeval nädalas	46	47	65	33	42	34	60	31	57	39	43	30	47	48
3-7 päeval nädalas	7	6	13	2	4	8	7	2	12	6	3	17	5	5

LISA 3. ALKOHOL

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	15	34	18	22	41	28	21	30	14	38	41	13	28	25
1-3 korda kuus	40	42	40	43	39	38	44	39	43	25	40	47	39	39
Vähemalt üks kord nädalas	46	24	42	36	20	34	36	31	43	36	20	41	32	36

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi		28	22	25	34	23
1-3 korda kuus		37	44	45	26	43
Vähemalt üks kord nädalas		35	34	30	40	34

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholi annuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	31	72	44	54	58	41	59	41	47	50	60	64	55	34
1-3 korda kuus	44	26	43	30	30	37	34	39	38	39	29	22	34	53
Vähemalt üks kord nädalas	25	2	13	16	12	22	8	20	15	11	12	15	11	14

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi		45	54	44	50	51
1-3 korda kuus		33	37	37	44	35
Vähemalt üks kord nädalas		22	9	19	6	14

Tabel 3.3. Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Vähe või mõõdukalt	92	90	90	88	100	97	91	86
Palju	8	10	10	12	0	3	9	15

Tabel 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või paari pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	49	18	40	31	21	41	33	22
Nõus	51	82	60	69	79	59	67	78

Tabel 3.5. Väitele „Enda igapäevane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	12	7	11	6	11	14	9	4
Nõus	88	94	89	94	89	86	91	96

Tabel 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	62	75	54	73	88	62	71	70
Nõus	38	25	46	27	12	38	29	30

Tabel 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid peaks olema võimalik müüa ainult spetsiaalsetes müügikohtades (alkoholi- ja tubakakauplus)“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	54	33	48	47	25	50	38	46
Nõus	46	67	52	53	75	50	62	54

Tabel 3.8. Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“) vastamine, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Nõus	67	42	68	49	42
Pigem ei ole nõus	16	38	18	35	20
Ei oska öelda	17	20	14	17	37

LISA 4. SUITSETAMINE

Tabel 4.1. Viibimine tööl ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei viibi	84	94	88	84	100	90	88	92	95	89	89
Viibib	16	6	12	16	0	10	12	8	5	11	11

Tabel 4.2. Viibimine kodus ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ei viibi	78	84	80	78	87	80	82	80	84	86	76	91	85	77
Viibib	22	16	20	22	13	20	18	20	16	14	24	9	15	22

Tabel 4.3. Suitsetamise alustamine (vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Enne 18. eluaastat	22	29	35	20	22	14	37	25	0	17	25
18-aastaselt või vanemalt	78	71	65	80	78	86	63	75	100	83	75

Tabel 4.4. Igapäevane suitsetamine, %

	Sugu		Vanus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Töötav	Töotu	Mitteaktiivne
Ei ole kunagi suitsetanud	38	53	49	40	52	46	42	47
Olen suitsetamisest loobunud	28	22	18	28	31	26	30	22
Suitsetan aeg-ajalt	3	3	4	2	2	3		3
Suitsetan iga päev	31	22	29	30	15	24	28	29

	Haridus			Ostujõud		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole kunagi suitsetanud	37	48	55	46	54	39
Olen suitsetamisest loobunud	20	24	34	29	26	22
Suitsetan aeg-ajalt		4	3		3	5
Suitsetan iga päev	43	24	9	25	17	34

Tabel 4.5. Suitsetamisest loobumine (vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töotu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Suitsetab	55	52	65	54	35	69	54	26	51	49	59	47	43	64
Loobunud	45	48	35	46	65	31	46	74	49	51	41	53	57	36

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Suitsetab		62	47	58	43	57
Loobunud		38	53	42	57	43

Tabel 4.6. Soov loobuda suitsetamisest (vastasid ainult igapäevased suitsetajad), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	77	74	68	86	67	69	82	85
Ei	23	26	32	14	33	31	18	15

Tabel 4.7. Proovinud loobuda suitsetamisest (vastasid need, kes suitsetavad praegusel eluperioodil igapäevaselt või aeg-ajalt), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase aasta jooksul	30	63	60	27	57	15	68	56
Rohkem kui aasta tagasi	54	24	31	56	17	62	25	25
Mitte kunagi	16	13	9	17	26	23	7	19

LISA 5. NARKOOTIKUMID

Tabel 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	2	7	2	7	4
Keeruline või lihtne	24	17	40	8	9
Ei tea	75	76	58	85	87

Tabel 5.2. Teiste narkootikumide (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin) hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	2	11	8	7	4
Keeruline või lihtne	16	10	24	5	9
Ei tea	82	79	68	87	87

Tabel 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	6	12	14	9	2
Jah, korduvalt	15	7	26	2	2
Ei	79	81	60	89	95

Tabel 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	3	2	3	4	0
Jah, korduvalt	0	1	1	0	0
Ei	97	97	95	96	100

LISA 6. SOTSIAALSED SUHTED

Tabel 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	21	33	37	23	20	9	29	46	28	29	25	38	20
Ei	79	67	63	77	80	91	71	54	72	71	75	62	80

Tabel 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	19	21	28	19	12	6	24	30	25	0	15	26	16
Ei	81	79	72	81	88	94	77	70	75	100	85	74	84

Tabel 6.3. Aktiivne suhtleja internetis, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	45	51	85	33	20	34	47	68	50	58	44	51	46
Ei	55	49	15	67	80	66	53	32	50	42	56	49	54

Tabel 6.4. Väitele „Enamikku inimesi minu kodukandis võib usaldada“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	72	55	53	70	66	71	56	69	70	76	49
Ei ole nõus	13	24	24	19	10	18	22	13	19	8	21
Ei oska öelda	15	21	24	10	23	11	22	18	11	16	30

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	54	61	77	81	58	57
Ei ole nõus	28	19	11	15	19	19
Ei oska öelda	18	20	12	4	23	25

Tabel 6.5. Väitele „minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	86	84	86	85	84	80	85	90	88	84	79
Ei ole nõus	10	5	6	8	6	13	7	0	6	0	10
Ei oska öelda	5	11	8	6	10	7	8	10	6	16	11

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	81	84	90	95	81	82
Ei ole nõus	9	8	5	0	10	9
Ei oska öelda	10	8	5	5	9	10

Tabel 6.6. Väitele „oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	54	64	51	65	63	46	61	71	61	75	53
Ei ole nõus	28	18	32	22	9	28	19	25	24	9	24
Ei oska öelda	18	17	17	13	28	26	19	5	15	16	23

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	52	52	77	59	54	61
Ei ole nõus	28	29	11	26	16	25
Ei oska öelda	20	19	12	14	29	14

Tabel 6.7. Väitele „ma arvan, et minu kodukandi asjad on olulised“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	87	90	89	95	77	83	87	98	94	84	81
Ei ole nõus	3	3	6	0	3	1	5	0	1	0	8
Ei oska öelda	10	7	5	5	20	15	8	2	6	16	11

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	87	90	89	87	89	89
Ei ole nõus	0	7	0	7	6	1
Ei oska öelda	13	3	11	6	5	10

Tabel 6.8. Väitele „ma usun, et suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	37	38	36	41	32	19	37	60	43	22	30
Ei ole nõus	31	40	30	43	33	33	39	33	34	64	34
Ei oska öelda	32	23	34	16	35	48	24	7	23	14	37

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	37	40	42	36	26	42
Ei ole nõus	40	38	29	33	62	28
Ei oska öelda	23	22	29	32	12	29

Tabel 6.9. Väitele „ma osalen kodukandi tegevustes“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	41	46	45	44	40	29	47	55	47	61	35
Ei ole nõus	33	36	35	39	26	32	37	31	33	29	37
Ei oska öelda	26	19	20	17	34	39	16	15	20	11	28

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	41	53	43	44	41	42
Ei ole nõus	41	35	31	38	46	33
Ei oska öelda	19	12	26	19	13	26

Tabel 6.10. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul osalenud mõnel enda elukohas toimunud tervise teemalisel üritusel, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Osalenud	16	36	37	21	22	16	26	43	29	17	24
Ei ole osalenud	76	55	55	68	76	75	67	47	64	83	63
Ei ole toimunud	7	9	8	11	3	10	7	10	7	0	13

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Osalenud	37	33	17	33	26	25
Ei ole osalenud	50	61	74	57	71	66
Ei ole toimunud	13	6	9	10	3	8

Tabel 6.11. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Rahul	27	37	43	31	19	20	37	37	38	41	22
Ei ole rahul	33	28	36	29	22	29	28	36	31	18	30
Ei oska öelda	40	35	20	41	59	52	34	27	31	41	48

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Rahul	25	37	37	37	21	36
Ei ole rahul	27	32	26	29	26	28
Ei oska öelda	48	31	37	34	53	36

LISA 7. VAIMNE TERVIS

Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole	87	78	81	86	77	75	83	90	90	92	66	80	85	82
On	13	22	19	14	23	26	17	10	10	8	34	20	15	18

	Perekonnaseis			Leibkond	
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ei ole	79	84	81	90	82
On	21	16	19	10	18

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Ei	98	91	97	93	93
Jah	2	9	3	7	7

LISA 8. KEHALINE AKTIIVSUS

Tabel 8.1. Kehamassiindeks, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Alakaal	4	3	7	1	2	3	5	0	2	2	5
Normaalkaal	46	40	39	45	44	46	41	41	29	46	47
Ülekaal ja rasvumine	50	58	54	53	54	51	53	59	69	51	49

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Alakaal	3	4	4	11	0	
Normaalkaal	43	42	60	49	33	
Ülekaal ja rasvumine	54	54	36	40	67	

Tabel 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	28	22	17	37	17	37	23	14	24	23	30	15	32
Üks või mitu korda nädalas	72	78	83	63	83	63	77	86	76	77	70	85	68

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	13	31	26
Üks või mitu korda nädalas	87	69	74

Tabel 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Alg või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	59	49	54	51	58	61	55	41	54	46	60	50	56	
Üks või mitu korda nädalas	41	51	46	49	42	39	45	59	46	54	40	50	44	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	40	53	58
Üks või mitu korda nädalas	60	47	42

Tabel 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
See kindlasti	27	18	24	24	18	29	25	6	14	24	20	28	19	
Ka see	23	32	38	28	11	22	30	29	30	18	32	20	31	
See kindlasti mitte	51	50	38	47	72	48	46	64	56	58	48	52	49	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	21	21	24
Ka see	24	42	24
See kindlasti mitte	54	37	52

Tabel 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind (vastasis ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	28	29	44	13	28	29	32	19	25	33	26	22	33
Ka see	33	39	25	44	41	38	38	26	38	32	35	29	40
See kindlasti mitte	39	32	31	43	32	33	30	56	37	35	39	49	27

Leibkond

	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	19	40	26
Ka see	32	23	43
See kindlasti mitte	49	37	32

Tabel 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine (vastasis ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	19	10	23	2	20	21	13	7	6	18	14	17	13
Ka see	18	20	20	18	19	16	20	22	26	10	17	18	20
See kindlasti mitte	63	70	57	80	61	63	67	71	68	72	69	66	67

Leibkond

	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	30	6	11
Ka see	18	26	17
See kindlasti mitte	52	68	72

Tabel 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	6	20	9	12	22	13	18	0	9	22	8	21	8
Ka see	34	28	27	40	24	47	24	25	34	28	33	33	30
See kindlasti mitte	59	52	64	49	54	41	58	75	58	50	58	46	62

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	7	34	7
Ka see	17	20	44
See kindlasti mitte	75	46	49

Tabel 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	33	32	25	41	30	27	37	30	28	28	31	24	37
Ka see	58	56	61	50	61	65	56	48	57	60	60	59	56
See kindlasti mitte	9	12	13	9	8	8	8	22	15	11	9	17	6

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	35	36	27
Ka see	60	64	57
See kindlasti mitte	4	0	16

LISA 9. SEKSUAALTERVIS

Tabel 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	14	10	22	10	2	11	11	16
Ei	86	90	78	90	98	89	89	84

Tabel 9.2. Kondoomide kaasas kandmine (vastasid ainult need, kes olid viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati või enamasti	55	20	45	32	0	26	17	83
Harva või mitte kordagi	45	80	55	68	100	74	83	17

Tabel 9.3. Kondoomi kasutamine (vastasid ainult need, kes olid viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Mitte kordagi või harva	34	70	30	79	100	74	42	46
Enamasti või iga kord	66	30	70	21	0	26	58	54

Tabel 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei	93	86	88	86	96	91	88	89
Jah	7	14	12	14	4	9	12	11

LISA 10. TURVALISUS JA OHUTUS

Tabel 10.1. Kodukoha turvalisus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Turvaline	98	95	96	96	99	100	86	98
Ei ole turvaline	2	5	4	4	1	0	14	2

Tabel 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Kindlalt	96	86	88	90	97	100	86	89
Ebakindlalt	4	14	12	10	3	0	14	11

Tabel 10.3. Jala kooli või tööle mineku ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	98	97	100	100	89	96	97	98
Ohtlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Puudub selline võimalus	2	3	0	0	11	4	3	2

Tabel 10.4. Sõidutee ületamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	95	96	94	95	97	90	92	98
Ohtlik	4	4	6	5	1	10	6	2
Puudub selline võimalus	1	0	0	0	1	0	2	0

Tabel 10.5. Jalgrattaga sõitmise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	97	90	97	91	91	95	88	94
Ohtlik	3	8	3	7	5	3	10	5
Puudub selline võimalus	0	3	0	1	4	3	2	1

Tabel 10.6. Parkide ja haljasaladel jalutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	96	97	98	98	93	98	96	96
Ohtlik	1	1	2	1	0	0	0	2
Puudub selline võimalus	3	1	0	1	7	2	4	2

Tabel 10.7. Mänguväljakute kasutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	92	90	100	91	76	95	92	88
Ohtlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Puudub selline võimalus	8	10	0	9	24	5	8	12

Tabel 10.8. Veekogudes ujumas käimise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	92	92	94	95	84	93	91	92
Ohtlik	4	2	4	2	5	3	2	5
Puudub selline võimalus	3	6	2	3	11	4	6	3

Tabel 10.9. Helkuri kandmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati ja enamasti	75	92	85	86	80	76	89	84
Harva ja üldse mitte	25	8	15	14	20	24	11	16

Tabel 10.10. Autojuhina turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	72	70	76	73	57	59	77	72
Mitte alati, ei sõida autoga	28	30	24	27	43	41	23	28

Tabel 10.11. Kaassõitjana esiistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	89	94	91	86	100	98	89	89
Mitte alati, ei sõida autoga	11	6	9	14	0	2	11	11

Tabel 10.12. Tagaistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	56	70	60	56	80	65	64	60
Mitte alati, ei sõida autoga	44	30	40	44	20	35	36	40